

GLASOVA Panorama

KRANJ, 25. MAJA 1963

STEVILKA 20

Nedeljski potresni sunek smo
na Gorenjskem komaj opazili

Zemlja pleše

Potres, do katerega je prišlo preteklo nedeljo okoli 11. ure, je bil na Gorenjskem že precej oslabljen, ker je bilo središče potresa nekje v okolici Litije. Ljudje, ki niso bili v hišah, so potresne sunke komaj zapazili. V višjih hišah pa je bil potres precej močan. Ljudje, ki so se ob tem času zatekli v kranjskem nebotičniku, pripovedujejo, da so bili sunki na vrhu prav močni.

Drugače pa potres ni napravil škode. Na predvolilnem sestanku v Cerkljah je ob potresu nastala v dvorani prava zmešnjava. Ljudje, ki so bili na shodu so začeli vstajati s sedežev in hiteti proti vratom. Pri tem je neki ženski spodrsnilo in množica, ki je hitela proti izhodu, bi jo kmalu pohodila.

Na Jesenicah potresni sunki skoraj niso bili opazni. V mestu kroži šala, da je potres občutil samo občan, ki je bil v tem času že »v rožicah«.

Znana pevka Catarina Valente potuje zadnje leto kot »potujoča skrinja«. S svojim prijetnim glasom je prepotovala Severno Ameriko, Mehiko, Južno Ameriko, Afriko, Srednji vzhod, pred kratkim pa je zaključila svojo turnejo po Japonski. Na Japonskem so pevko najbolj prevzela tokijska zabavišča Shinbashi, kjer se je menda počutila kot doma.

Na sliki vidimo pevko na tokijski ulici, ko se je zaradi vzhodne romantičnosti popeljala po mestu s kočijo, ki ima človeško vprego. Mogoče bo iz te vožnje nastala kakšna nova popevka.

Na Švedskem so običaji z maturanti zanimivi. Mlada dekleta, ki so na pragu zrelostnega izpita, mečejo v zrak. Na sliki vidite mlado švedsko princezo Christino, ki je letos končala francosko gimnazijo in je v zraku prav prikupna.

SREČANJA Z LJUDMI - SREČANJA Z LJUDMI - SREČANJA Z LJUDMI

Pod Joštom stoji na izboklem rebro domačija, kjer se je vgnezdil čuden ptič. Njegov glas gre v deveto deželjo. Od železniške postaje prihajajo ljudje s steklenicami in zasopli v njegovo hišo, kakor romarji, ki so videli boga. Mož sedi na svojem stolčku vedno v klobuku, v izbi, ki diši po kmečkem kruhu. Janez Potočnik iz Zabukovja je pravzaprav edini »zdravnik«, ki je zadržal še privatno prakso. Njegova ordinacija je kmečka veža. Zdravi bolnike, ki jih nikoli ni videl, z rožami, te pa je nabral po gorskih jasad.

● Kdaj ste prvič pomislili, da bo sveta konec?

Oče z rožami

— V zadnji svetovni vojni. Pred cevni belogardistov sem že klečal, da bi me ustrelili. Takrat me je v zadnjem trenutku rešil smrti neki znanec, ki se je vzel, ne vem od kod. Enaka usoda me je v zadnji vojni doletela še enkrat. Stara kopriva nikoli ne pozebe.

● Od koga ste se naučili zdraviti z zdravilnimi rožami?

— To je bil boter, ki me je s sedmimi leti posvojil in vzel k sebi. Skupaj z njim sva kuhala zelišča. To je bil korenjak. Pri svojih 92 letih je pil kozje mleko in trl orehe z zobmi. Nikoli ni bil bolan. Legel je lepega dne zdrav k počitku, zjutraj pa smo ga našli mrtvega.

● Ste se srečali kdaj s kakšnim ministrom?

— Pred šestimi leti sem bil zaradi svojih rož pri pike natančno, ker so mislili, da sem namišljen zdravnik. Pa tudi obdavčili so me, da dihati nisem mogel. Minister pa je po pregledu mojih zdravil dejal: »Očka, pojdite domov in kuhajte naprej.«

ZDRAVKO TOMAZEJ

V Adis Abebi se je začela tretja vseafriška konferenca

Zbirališče Afrike

Miren, kakor kakšen verski poglavar, se je moral etiopski cesar Haile Salassije 30-krat napotiti na letališče v Adis Abebi, da bi tam sprejel 30 državnikov afriških držav, ki sodelujejo na »afriškem vrhu« v etiopskem glavnem mestu. Za etiopskega cesarja so bili to prav naporni dnevi, verjetno najbolj naporni, odkar je na prestolu, ki

pa jih je neutrudljivo opravil, ker ve, da gre za velike stvari vse Afrike.

Ko je v sredo etiopski cesar v afriški dvorani, ki nosi simbolično ime afriškega ponosa odprl konferenco najvišjih predstavnikov afriških narodov, je povedal, da afriški narodi iz te dvorane, ki je vsa iz stekla in betona, pričakujejo prijetne vesti

»Ni mi do tega, da bi razširjal novice, temveč bočem povedati nekaj, kar ima smisel. Morda pa je že samo to novica...«

Dean Rusk, ameriški zunanji minister

»Ne dela tisk škandaloznih običajev v določeni družbi, temveč nasprotno, družba oblikuje in ustvarja škandalozne običaje določenega tiska.«

Imbro Montanelli, italijanski publicist

»Gospodarstvo ni samo sebi namen. Služiti mora vsemu narodu in vsakemu posamezniku.«

Ludwig Erhard, nemški vicekancler

»Urednik časopisa, ki uživa spoštovanje javnosti, ne velja ničesar.«

Raymond Hols, ameriški založnik časopisov

»Vsaka družina ima diktatorja, privržence diktatorja, manjšine, stranke in odporiško gibanje. V družini ni demokracije.«

Friedrich Dürrenmatt, švicarski dramatik

»Vzroki za plemenske boje med prebivalci Zahodnega Irana so včasih zelo malenkostni, zadostuje že ugrabitev kakšne ženske.«

Heinrich Harer, znanstvenik

HEILE SALASSIE I., ETIOPSKI CESAR

GAMAL ABDEL NASER, PREDSEDNIK ZAR

MODIBO KEITA, PREDSEDNIK REPUBLIKE MALI

ADEN ABDUHAH OSMAN, PREDSEDNIK REPUBLIKE SOMALIJE

V najstarejši neodvisni afriški prestolnici so se sestali voditelji afriških držav

AFRIKA NA PRAGU NAPREDKA

V sredo, 22. maja, je etiopski cesar HAILE SALASSIE I. otvoril v glavnem mestu Etiopije Adis Abebi največji sestanek državnih predstavnikov 30 neodvisnih afriških držav, mnogi opazovavci in povabiljenci. Celotna Afrika, razen redkih izjem, ki niso bili poklicani na afriško konferenco, se je zbrala v Adis Abebi. Tretji sestanek afriških državnih predstavnikov, doslej najbolj množičen, prihaja v zavest afriških ljudstev kot pomemben dogovor afriških vladarjev, ki bo vplival na razvoj Afrike.

Vrata dobre volje

Ko je leta 1498 portugalski pomorščak Vasco da Gama priplul s svojimi ljudmi do Rta dobre nade na skrajno južno točko afriške celine in našel pot oko-

tiranja. Razvojno je ostala tam, kjer jo je portugalski pomorščak našel. V vseh letih so kolonialne oblasti razvijale samo tiste gospodarske dejavnosti, od katerih so imele največje dobičke.

države preveč težka. Delež v svetovni trgovini je zelo nizek. Od celotne svetovne trgovine odpade na afriške dežele samo 8 odstotkov trgovinske izmenjave. Ena četrtina površine Afrike je še vedno pod kolonialno upravo. Osemnajst afriških dežel še vedno čaka, da ji bodo kolonialne sile podelile samostojnost.

Afriški vrh

Tretji sestanek afriških držav je sklicala Etiopija, najstarejša neodvisna afriška država. Na konferenci v Adis Abebi sodeluje 32 državnih predstavnikov iz treh pomembnih afriških skupin: držav casablanske skupine,

monrovijske skupine in brazilske skupine. Etiopski cesar je v otvoritvenem govoru dejal, da preden afriški voditelji ne dosežejo enotnosti na sedanjih konferenci, naj ne zapušča Adis Abebe. Če državniki ne bodo kos do seči sporazuma, je bil ves trud za pripravo afriškega vrha zaman.

Za zaprtimi vrati bodo skušali afriški voditelji najti odgovore na številna vprašanja, ki se tičejo Afrike. Predvsem pa bodo poskušali pospešiti neodvisnost afriških odvisnih dežel, najti temelje za afriško enotnost, sprejeti enotno afriško listino in ustanoviti afriško ligo, v kateri bi bile vse afriške države.

SEKOU TOURE, PREDSEDNIK REPUBLIKE GVINEJE

HAGIB BURGIBA, PREDSEDNIK REPUBLIKE TUNIZIJE

Dr. KWAME NKUMAH, PREDSEDNIK REPUBLIKE GANE

IBRAHIM ABUD, PREDSEDNIK VRHOVNEGA SVETA SUDANSKIH OBOR. SIL

li »črnega kontinenta«, je na ta nepoznan svet stopil evropski človek, dobro rejen, v belih tropskih hlačah, s klobukom, ki ga je obvaroval pred vročim soncem in z obvezno mrežo proti komarjem. Evropa je Afriko iskala, da bi v njej našla surovine in prirodna bogastva, ki jih ima ta kontinent v izobilju. Po tem zgodovinskem odkritju je šla Afrika skozi dobo največjega ponižanja, izkoriščanja, pokristjanjevanja in za-

Afrika na svojih nogah

Po drugi svetovni vojni so začela kolonialna carstva v Afriki razpadati. Velika površina, na kateri živi četrta milijarda ljudi, je stopila na svetovni oder kot zaostalo in nerazvito področje. Vendar so mlade afriške države zastavile vse sile, da bi se v čim krajšem času industrijsko razvile. Ta naloga je za nerazvite afriške

GLOBUS

MACMILLANOVA DUHOVITOST

Britanskega premiera Macmillana so povabili na večerjo v variete klub v Londonu, kjer so včlanjeni vsi britanski komiki. Britanski predsednik je ob tej priložnosti izrekel priznanje angleškemu gledališču in filmu, ki sta dala veliki doprinos angleški kulturi. Potem je govoril tudi o britanski vladi. Njo je primerjal z znano komedijo Agathe Christie »Mišnica«, ki je že enajsti let neprestano na sporedu londonskih gledališč. »Konservativna stranka in »Mišnica« obe dobro shajata in spleh se ne postavlja vprašanje njunega umika z repertoarja.«

HAROLD MACMILLAN

Francoske šole

Vtisi slovenskega vzgojitelja z obiska v Franciji

Laična šola je v nevarnosti

Laično šolo je Franciji priborila pred mnogimi leti Prosvetna liga. To je široko razvejana ljudskoprosvetna organizacija, ki še v današnjih dneh zelo uspešno deluje.

Francoski učitelji, funkcionarji francoske prosvetne lige, uslužbenci šolskih oblasti v departmanih in na občinah ter strokovnjaki nacionalnega ter pokrajinskih pedagoških inštitutov so na laično šolo zelo ponosni. Ob razgovoru o tej pridobitvi se še dandanašnji razvnamejo in pokažejo vidno zadovoljstvo vselej, kadar lahko povedo, da je izvojevala Francija prva na svetu laično šolo. Trdijo, da je ta pridobitev pri njih že tako daleč ukoreninjena, da bi se ji demokratični francoski državljani nikakor ne hoteli odreči, da pa je vseeno treba bedeti in jo negovati ter da bo, če bo treba, Prosvetna liga spet stopila v boj, če bi kdo skušal ogroziti njihovo skrajno laično institucijo. Če bi kdo skušal ogroziti... V zadnjem času ta že vse pogosteje sili v njihove razgovore. Za njim se skriva muhavost njihovega državnega predsednika. De Gaulle je namreč zelo pobožen in prav nič ne skriva svojih klerikalnih nagnjenj. Kdo bi vedel, kaj nam lahko skuha nekega dne, pravijo francoski učitelji.

Zraščenost otroškega vrteca in osnovne šole

Otroški vrtec je vključen v enovit šolski sistem. Otroci med drugim in šestim starostnim letom si pridobivajo v njem veščine, ročne spretnosti, elementarno znanje in vzgojo.

Izobraževalno delo v zadnjem letu je v otroškem vrtcu popolnoma enako izobraževalnemu delu elementarnega razreda osnovne šole. Šest let stari otroci si pridobivajo po istem sistemu kot njihovi vrstniki v elementarnem razredu osnovne šole izobrazbo v začetnem računanju, branju in pisanju. Obseg snovi je popolnoma enak šolskemu.

Iz tega bi bilo mogoče misliti, da otroci dvakrat absolvirajo isto učno snov. Pa ni tako. Tisti otroci, ki si elementarno znanje pridobijo v otroškem vrtcu, s tem prehitijo eno šolsko leto. Po preizkušni dobi elementarnega osnovnošolskega tečaja gredo namreč že po nekaj mesecih v drugi elementarni razred.

Tudi v otroškem vrtcu sta varstvo in vzgoja popolnoma brezplačna. Povsod so nam zadrževali, da imajo za vse otroke na voljo dovolj kapacitet. Kljub temu pa v velikih mestih — zlasti v Parizu — mnogi starši ne pošiljajo svojih otrok v vrtce. Razlogov za to je več, med najpomembnejšimi pa je verjetno nevarnost, ki preči otrokom na mestnih ulicah.

Otroški vrtci so odprti v istem času kot osnovne šole in imajo prav tako dveurni opoldanski premor.

Otroci se v vrtcih mnogo gibljejo, kopljejo, se ukvarjajo z ritmiko, gnetejo, rišejo, gospodinjijo in se seveda igrajo. Mnogih veščin (pospravljanja stanovanj, osnovnih pravil olike, kulturnega obnašanja pri jedi) se navadijo otroci že v vrtcu. Privajenosti, ki si jih pridobijo, podpira vsa nadaljnja praksa in tako ostanejo njihova trajna last.

Šolski sistem, ki vključuje selekcijo

Osnovna šola je razdeljena v tri tečaje. Začetni (elementarni) vključuje prvi in drugi razred, srednji tretjega in četrtega ter končni ostale razrede. Pred njimi je pripravljani tečaj, v katerem pregledajo predznanje tistih otrok, ki so že v otroškem vrtcu absolvirali začetno branje, pisanje in računanje. Ti otroci gredo takoj v prvi razred višjega tečaja. V pripravljalnem tečaju izločijo tudi vse otroke, ki so kakorkoli duševno prizadeti v posebne oddelke. Posebni oddelki za duševno prizadete otroke so organizacijsko vključeni v osnovne šole. Posebni osnovni šol, kakršne imamo pri nas, v Franciji ne poznajo.

Ker nekateri izmed učencev za eno šolsko leto prehitejajo, nekateri pa katerega izmed razredov enkrat ali celo večkrat ponavljajo, so v vsakem razredu francoske osnovne šole premiladi, normalno stari in prestari otroci. O vseh treh kategorijah vodijo učitelji natančne zapiske.

Posebno budnemu preverjanju so podvrženi učenci v petem šolskem letu. Po tem letu šolanja v osnovni šoli dobra polovica učencev prestopi v liceje in college. Učitelji vodijo o njih posebne dnevnike. Razen posebnih zapiskov o intelektualnih in ročnih spretnostih učenca, opazovanj in ocen se stekajo v listine tudi pismeni izdelki petega šolskega leta. V tem razredu pišejo učenci po deset vaj iz materinščine, matematike, zemljepisa, zgodovine in biologije.

Intelektualno najbolj sposobni učenci se lahko potegujejo za vpis v liceje (gimnazije), zelo sposobni gredo v college splošnega tipa ali pa v strokovne college, ostali pa nadaljujejo šolanje v dveh različnih smereh na osnovni šoli. Bistrejši del se šola na industrijski smeri. To ni industrijska šola v našem pomenu. Učenci se v njej neposredno ne pripravljajo za noben poklic, pač pa se učijo politehničnih veščin, ki jih koristijo po dohodu osnovni šoli, ko se vključijo v uk ali v nižje strokovne šole. Industrijski oddelki v osnovnih šolah so zelo dobro opremljeni. Del pouka poteka v delavnicah za les, obdelovanja kovine ali kartona.

Ostali del učencev se šola v posebnem oddelku, ki ima že popolnoma profesionalni značaj, čeprav v njem še vedno prevladujejo splošni predmeti. Tu si pridobijo učenci nekaj profilne in ozko strokovne izobrazbe za nekatere manj zahtevne poklice (cestar, biljeter, sprevednik, vratar itd.).

Francoski učenec gre že v osnovni šoli skozi mnoga sita. Gibala, ki potresajo ta sita, gibljejo vzvodi razredne družbe in razrednih interesov.

Disciplina, uglajenost, olika...

Francoski učenci so zelo sproščeni in razgibani, a kljub temu zelo disciplinirani in olikani. Zelo neprisljieno in aktivno sodelujejo v učno-vzgojnem procesu. Nepazljivosti, močenja pouka, igrakanja in podobnega skoraj ni mogoče videti. Da je tako, prispeva svoj delež dobro organiziran pouk, ki skoraj ne pozna verbalizma, in sistem ocenjevanja, saj so učenci vsak mesec ocenjeni za znanje in obnašanje.

V nekaterih šolah gojijo učenci skoraj v vsaki učilnici kako žival. Akvariji so v šolah zelo pogosti. V neki učilnici sem videl belo miško, ki se je med poukom svobodno sprehajala. Lezla je po klopih, po učencih, prihajala je na odprte zvečke in knjige in se je počutila povsem varno. Pa tudi učencev ni prav nič motila. Zavzeto so poslušali, brali, pisali in ponavljali učno gradivo.

V naših šolah porabimo mnogo učnih ur in mnogo besed, da bi privzgojili učencem pravičen odnos do živali, pa ves porabljeni čas in vse besede pogosto izvenijo v prazno. Francoski učitelji pa vzgajajo odnos do živali na praktičnih primerih in najbrž ne potrebujejo pol toliko besed. V neposrednem kontaktu z življenjsko stvarnostjo je mogoče zelo naravno in uspešno oblikovati mnoge vzgojne vrline. Ognejo se govoričenju, pridiganju in bukvalnemu učenju tistega, kar lahko da v najpristnejši obliki neposreden stik z naravo, določeno situacijo ali stvarnim delom.

Verbalizma v našem smislu francoska šola ne pozna. V francoski šoli in učilnici se nam vsiti razmišljanje, kako revna je naša šola, saj je verbalizem bil in je odraz revščine. V francoski šoli je na pretek vsakovrstnih učil, flanelogramov, barvaste krede, najraznovrstnejših štampiljk, vsakovrstnih pripomočkov in še marsičesa. Učitelji so zelo spretni in znajo marsikaj tudi sami izdelati.

Med odmori se učenci na dvoriščih zelo sprostitjo. Ko pa zažvižgajo piščalke učiteljev, živav takoj preneha. Disciplinirano se postavijo v vrste in brez besed odidejo v učilnice.

Pozdravljanja, postavljanja, srečevanja, povpraševanja po počutju, podajanja rok in drugih

veščin za kulturno življenje v družbeni simbiozi se naučijo učenci v osnovni šoli in temu področju posvečajo francoski učitelji znatno pozornost. Videl sem dečke tretjega razreda, ki so želeli vsi po vrsti stisniti roko svojemu učitelju, čeprav je bilo šele konec dopoldanskega pouka in so bili popoldne še tri ure skupaj pri delu. Njihove oči so zrle zelo zaupljivo in mislim, da bi bil vsakdo izmed njih zelo prizadet, če bi mu učitelj ne podal roke in mu ne rekel nekaj toplih besed.

Mladih upraviteljev nisem videl

Včasih sem vprašal, kje bi mogel najti kakega šolskega upravitelja, ki mu je manj kot trideset let. Pa so mi povsod pojasnili, da pri njih ni lahko uspeti v natečaju za mesto šolskega upravitelja. Treba je dokazati precejšnje pedagoške sposobnosti, se izkazati kot spreten vodja in biti formirana pedagoška osebnost. Razen ministrstva za prosveto, pedagoškega inštituta, šolskih oblasti v departmanih ima pri imenovanju upraviteljev besedo še, cela vrsta različnih faktorjev, močno pa se upošteva tudi kandidatova intelektualna sposobnost. Preden nekemu zaupajo vodstvo šole, ga pretehtajo z vseh strani. Tak način izbora vnaprej odklanja potrebo po poznejših spremembah in imenovani upravitelji ostajajo običajno na svojem mestu do upokojitve.

Upravitelji osnovnih šol opravljajo vse delo pri vodenju šol sami. Nimajo ne administratorjev, ne pomočnikov. V gimnazijah, collegih in na pedagoških šolah je administracija mnogo obširnejša in je zato v pisarnah več ljudi. V teh ustanovah imajo tudi namestnike direktorjev.

Ker ne poznajo skoraj nobenega kolektivnega dela in učiteljski zbori skoraj nimajo konferenc, je marsikateri bravec lahko podvomil, ali je sploh mogoče, da na tak način mehanizem posameznih šol brezhibno deluje. Vendar dvom kaj hitro zbledi, čim stopimo v katero francoskih šol. Precizen učni načrt sili učitelje, da se mu natanko podrejujejo in ga precizno izpolnjujejo, tog uslužbenški sistem, v katerem so odvisna napredovanja tudi od inšpektorjevih ocen, je sicer svojevrstna motivacija učiteljevega dela, a motivacija vendarle je, upravitelj, ki je zrela pedagoška osebnost in je avtoritativni vodja šole ter visoka profesionalna morala učiteljev, so činitelji, ki ne dopuščajo nobene brezvestnosti pri delu. Pridružuje se jim še razredni družbeni sistem, ki tudi v Franciji — zibelki meščanske demokracije — ni preveč sentimentalni in že sam po sebi vtisne pečat vsaki dejavnosti, od katere tudi šola ni izvzeta.

Francoska nasprotja

Tudi pri nas imamo nove in stare šolske zgradbe, dobro in slabo opremljene šole, šole - zasledene z dobrim in slabim kadrom, takšne, ki so dobro, in takšne, ki so slabo vzdrževane. A tolikšnega kontrasta, kakršnega sem odkril v Parizu, pri nas najbrž ne bi našel.

Manj kot dvajset kilometrov od Pariza, na nizkem griču stoji med drevjem šola — sanatorij. Otroke, ki so preboleli težje bolezni, vozijo tja z avtobusi. V tej šoli je vsaka učilnica svoj paviljon, ki ima fiksirano eno samo steno. Na tej steni je pritrjena šolska tabla. Ostale tri stene so steklene in jih je mogoče zelo enostavno kadarkoli pritisniti skupaj kot harmonike. Tako se učenci brez presedanja lahko vsak trenutek preselijo iz zaprte učilnice v pravi, pravcati gozd. Vsak paviljon je arhitektonska mojstrovina. Seveda so telovadnice, delavnice, upravni prostori, spalnice (med opoldanskim odmorom gredo učenci ležati) še kaj več kot mojstrovine. Tu lahko človek samo strmi.

Nekaj dni pozneje sem obiskal muzej Viktorja Hugoja. Ob izhodu me je sprejel otroško vreščanje in šel sem za njim. Za vogalom je bila šola. V stari, tesni zgradbi z razdrapanim stopniščem, pičel meter širokimi hodniki, starinskimi vrati učilnic, ki so škripala, da je šlo skozi tušesa, se je gnetlo mravljišče otrok. Skozi majhna z zarjavelo mrežo zamrežena okna je prihajalo tako malo svetlobe, da se je komaj videlo iz kota v kot.

Vtis je bil močan, tako močan, da sem ga prinesel s seboj v domovino. Pri nas res nimamo nobene tako moderne šole, kot je tista sredi gozda v steklenih paviljoni, pa tudi tako zanknih nimamo, kot je ona ob Hugojevem muzeju sredi Pariza.

FRANCE ZVAN

Smrt sputnika IV

Točna napoved - stražnik si je opeknel prste

Današnje zmožnosti človeka so se povzpele že tako visoko, da ni sposoben ustvarjati samo umetnih satelitov, temveč lahko do minute natančno napoveduje njihovo smrt. Čudovitij let izdelka človeških rok se konča v zemeljski atmosferi, kjer zaradi velike vročine, ki nastaja zaradi trenja z zrakom, izgore. Pri tem opravljajo dragoceno delo opazovalci pri teleskopih, ki opazujejo satelite med njihovim letom.

Satelit bo »umrl«

Sputnik IV je bil izstreljen na svojo krožno pot 15. maja 1960. leta in je bil po vrstnem redu štiriindvajseti. Zaradi svojih 4540 kilogramov je bil pravi rekorder, okoli Zemlje pa je krožil več kakor dve leti.

Tri dni pred opisanim dogodkom so bili vsi nebesni opazovalci telegrafsko obveščeni, da bo ruski satelit Sputnik IV 6. septembra ob 4. uri in 48 minut priletel v zemeljsko atmosfero in zgorel nekje nad mestom Milwaukee v ZDA. To precizno računsko napoved ni posredovala Sovjetska zveza, temveč SPADAT — North American Air Defense Tracking System, to pa predvsem zaradi temeljitega opazovanja leta satelita.

Minuta zamude

Točno ob 4. uri 49 je opazil opazovalec nad streho neke hiše v stari četrtini mesta Milwaukee na severozapadu svetleč, zvezdi podoben predmet le nekaj stopinj nad horizontom.

Ob 4. uri 49 minut 5 sekund se je predmet razletel v drobne žareče koščke. 42 sekund

kasneje so lahko razločno videli 6 posameznih kosov, izmed katerih je imel vsak svetlobno moč zvezde šeste velikosti. V krožni formaciji so leteli proti jugovzhodu 8 stopinj visoko nad horizontom.

Ob 4. uri 50 minut je zaslišal opazovalec grmenju podobno ropot iz smeri, v kateri je opazoval svetleče se točke, ki so z neverjetno hitrostjo — 45.000 kilometrov na uro — priletele v zemeljsko atmosfero.

Pekoč predmet na cesti

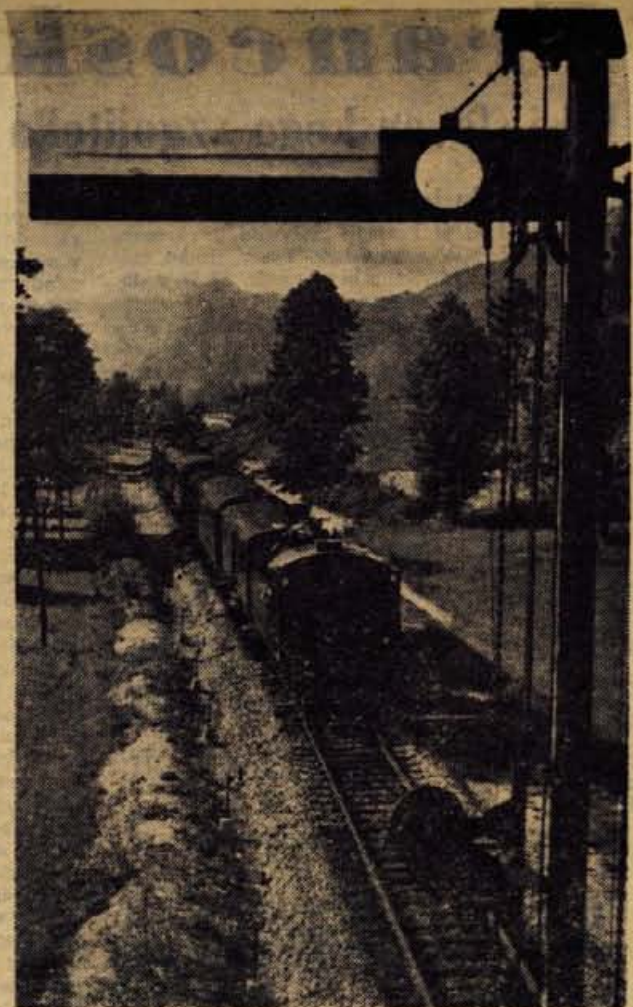
Neka prebivalka, katere hiša stoji severno od mesta Manitowok ob cestnem križišču, je devet minut pred 5. uro zjutraj zaslišala šum in zvok, kakor da bi kos kovine z veliko silo udaril ob skalo. Pol ure kasneje sta bila dva stražnika na svojem rednem obhodu in eden izmed njiju je opazil na tleh predmet nedoločene oblike, ki je bil debel 8 cm, v premeru pa je meril 20 cm. Zaril se je okoli 7 cm globoko v tla. Takrat si z njim nista belila glave. Ko sta se čez nekaj časa vrnila in je

bil predmet še vedno na prejšnjem mestu, se je eden izmed stražnikov pripognil, da bi si stvar nekoliko bližje ogledal. Ker je začutil, da oddaja predmet toploto, je stegnil roko, da bi ga prijel, pri tem pa si je opeknel prste.

Ugotovitev: del satelita

Popoldne je bil najdeni kos že v Cambridgu v bližini Bostona (Massachusetts) v tamkajšnjem tehnološkem inštitutu. Obenem so preiskali tudi okolico najdišča, kjer so našli 35 metrov stran v travi drugi drobec, na bližnji strehi pa 15 kroglic, ki so merile v premeru le nekaj milimetrov. Največji kos celotne skupine pa je po vseh domnevah padel 600 metrov dalje v Michigansko jezero, kjer so ga ljudje — žabe zaman iskali.

Nađeni kos je vseboval vijak in tako znanstvenikom ni bilo težko ugotoviti, da je to delo človeških rok. Razen tega je bil zvarjen iz dveh delov in pravijo, da je bil varilni šiv izvrstno narejen. Rezultate raziskav so objavili brez večjih senzacij: kos je del zunanje zaščitne obloge Sputnika IV.

Vlaki pri nas še vedno zaostajajo za razvojem tehnike. — Videti je, da ni nobenih izboljšav. Vendar bodo letošnje leto tudi na železnici uvedli nekatere novosti

Prve polavtomatske spenjače na železniških vozovih

V jeklarni Železarne Jesenice do sedaj lijejo v livni jami ingote v kokile. Ko so ingoti že močno ohlajeni, jih prevažajo na plato vozovih v valjarno na Javorniku. Po rekonstrukciji Železarne jekla ne bodo lili v livni jami, pač pa v kokile na posebnih livnih vozovih, s katerimi bodo še žareče prevažali do nove valjarne na Belškem polju. Šele tu bodo ingote »stekli«, se pravi kokile potegnili iz ingotov. Te bodo takoj transportirali naprej v ogrevalne peči valjarne, kjer jih ne bo treba več toliko segrevati, ker bodo še vroči. Zaradi tega bodo zelo skrajšali čas ponovnega segrevanja in tako porabili mnogo manj energije.

Posebni vlaki

Da bo v jeklarni mogoče tekoče jeklo liti v kokile, bodo potrebni posebni livni vagoni. Njihova nosilnost bo mnogo večja od dosedanjih. Zavorni stroj in tekalne naprave bodo zaščitene s posebno ploščo iz ognjevzdržnega materiala. Ko bo v kokilah jeklo, bo v bližini voz zelo vroče. Zato bodo morali ob ranžiranju vključiti pred lokomotive oziroma za njimi vedno še po en prazen — tako imenovani ščitni voz. Da se bodo dali vozovi odpenjati in zapenjati, bodo spenjače voz popolnoma drugačne od sedanjih — klasičnih. Na vozovih ne bo več odbojnikov, pač pa bo le v sredini ena polavtomatska spenjača. Polavtomatska zato, ker se bodo vozovi ob potiskanju drugega k drugemu sami spenjali, odpenjali pa jih bo mogoče s posebno ročico, ki bo

ob strani voza. Zato premikačem ne bo treba stopati več med vozove in se ob spenjanju po starem načinu izpostavljati dokajšnji nevarnosti. Tudi sam premik bo hitreje potekal, saj bodo prihranili mnogo časa, ki je sedaj potreben za spenjanje in odpenjanje voz z odbojniki in stremenasto spenjačo.

Evropske železnice zaostajajo

Pri nas takih spenjač do sedaj pravzaprav še ne uporabljamo. Kot prvi so jo vpletjali na vozovih za dovažanje premoga v termoelektrarni »Kolubara« v Vreocih. Tam je dovažanje premoga tako mehanizirano, da ga lahko opravlja samo en delavec — strojevodja. Vozovi se spenjajo s to spenjačo, odpenjajo, če je potrebno, z ročico ob strani, prazni pa jih vse

hkrati strojevodja s stroja. Vsi vozovi so namreč razen z zračnim vodom za zaviranje opremljeni z dodatnim zračnim vodom, s pomočjo katerega strojevodja iz elektrolokomotive po svoji volji odpira in zapira posebno za to prirejene stranice voz. Ti vozovi so izredno pripravni, saj traja razkladanje le nekaj sekund. Na naših železnicah takih spenjač še nimajo. Imajo jih v Sovjetski zvezi, Združenih državah Amerike, Japonski in Južni Afriki. V Evropi med državami članicami UIC ni prišlo zaradi prve in druge svetovne vojne do sporazuma, doseglj ga bodo verjetno letošnje, ko bodo izbirali tip spenjače. Za preureditev voz bodo potrebna finančna sredstva, ki se bodo verjetno črpala iz skupnega sklada. Ker je mogoče preiti na nov način spenjanja le hkrati v vseh evropskih državah, je vsekakor potrebno, da bolj razvite države prispevajo v ta sklad več kot manj razvite, ker bi bilo za slednje težko iz lastnih virov zbrati sredstva za preureditev vseh voz hkrati. Avtomatizacija spenjanja voz bo vsekakor pripomogla do velikega izboljšanja na železnici. Promet bo hitrejši, nezdgođe manjše, s sprostitvijo delovnih mest pa bo možno zmanjšati delovni čas.

Branko Blenkuš

Zanimivosti

Stekleno vlakno — izdelek prihodnosti

Stekleno vlakno se danes uporablja za izdelavo številnih izdelkov in je rezultat dolgoletnih poskusov. Najbolj intenzivno so potekala raziskovanja od leta 1937 pri neki ameriški tvrdki, od tam pa se je delo razširilo po vsem svetu, še posebno pa v Franciji, Veliki Britaniji, Zahodni Nemčiji, Švici in še nekaterih drugih državah. Raziskovalci so želeli dobiti prožno in odporno vlakno, uporabno za vsakovrstne tekstilne izdelke. Danes so največji proizvajalci steklenih vlaken Združene države Amerike, napredek pa je viden tudi v Zahodni Evropi in v Japonski. Steklena vlakna proizvajajo celo države, ki se še do nedavnega s tem sploh niso ukvarjale, na primer Avstralija in Mehika. Med posebnimi lastnostmi ta-

kih vlaken omenjajo predvsem: majhno razteznost, odpornost proti visoki temperaturi, obstojnost na vodi in izolacijske sposobnosti. Steklena vlakna so hkrati proizvod tekstilne in steklarske industrije in jih uporabljajo za izdelavo več kakor 30 tisoč proizvodov.

Vesoljske potnice

Skupina ameriških strokovnjakov za vesoljska potovanja je po daljših raziskavah ugotovila, da so ženske v povprečju bolj primerne za vesoljska potovanja kot moški.

Tako so ugotovili, da žene porabijo manj kisika kot moški, kar je zelo pomembna prednost. Razen tega so ženske precej lažje, a psihično veliko bolj stabilne in lažje prenašajo okoliščine, ki vplivajo neposredno na živčni sistem. Prav tako se žene nenavadno dobro znajdejo v problemih, ki se porajajo v pogojih kozmičnega letenja.

Bistvene značilnosti nove vojne

Vsaka nova vojna se je razlikovala od vojn pred njo. Če upoštevamo ogromne dosežke v povojnem času, ni dvoma, da se bodo morebitne nove vojne še posebno razlikovale od preteklo druge svetovne vojne, ne glede na to, da se bodo značilnosti prejšnjih prepletale z elementi nove vojne. Pri tem pa bodo značilnosti nove (nova vojna tehnika, sodobna organizacijska struktura oboroženih sil, spremenjeni družbeni pogoji itd.) odločilne. Bistvene značilnosti se ne bodo pojavljale enako na vseh bojiščih. Tega pri ocenjevanju fiziognomije sodobne vojne ne smemo prezreti. Da bi lahko pravilneje in bolj popolno prepoznali način morebitne prihodnje vojne, je potrebno odgovoriti na tista vprašanja, ki na najbolj neposreden način odražajo njeno fiziognomijo. Vprašanje je, ali bo bodoča vojna atomska ali konvencionalna, globalna ali lokalna, dolgotrajna ali kratka. Kakšne so možnosti in kakšne bi lahko bile posledice presečenj v morebitni vojni?

Atomska ali konvencionalna vojna

Vprašanje, ali bo morebitna vojna atomska ali konvencionalna, ni brez osnove. To je utemeljeno v tem, da v drugi svetovni vojni niso uporabili za vojno pripravljeno kemično orožje, na drugi strani pa v izredno veliki uničevalni moči atomskega orožja.

Dokaj uspešna uporaba kemičnega orožja v prvi svetovni vojni je pripeljala do zaključka, da bodo to orožje prav gotovo uporabili tudi v drugi svetovni vojni. V soglasju s tako presojo so se armade pripravljale na kemično in biološko vojno in so pospešeno razvijale kemično orožje. Toda do uporabe tega orožja ni prišlo in zato mislijo, da verjetno tudi v bodoči vojni ni nujno, da bi uporabili atomsko orožje. Drugi se bolj prepričujevali dokaz za mnenje, da vojna, ne glede na to, da imajo oborožene sile na pretek atomskega orožja, ni treba, da bi bila nujno atomska, je ogromna uničevalna moč sodobnega raketno-nuklearnega orožja. Tega se zavedajo vsi.

To pa utegne pripraviti oba atagonistična bloka do tega, da bosta reševala svoje probleme sporazumno in s popuščanjem, in če do sporazuma ne bi prišlo, bi bloka težila za tem, da bi se vojni spopad omejil le na uporabo konvencionalnega orožja.

Oba navedena argumenta v prid konvencionalnega orožja nista povsem brez osnove. Toda med današnjim atomskim, biološkim in kemičnim orožjem in kemičnim ter biološkim orožjem v drugi svetovni vojni so bistvene razlike, in to ne le glede učinka, temveč tudi zato, ker tvori današnje raketno in atomsko orožje — za razliko od prejšnjega kemičnega in biološkega orožja — del oboroženih sil velikih, sodobno oboroženih armad v vseh njihovih stopnjah — in ne samo v njihovih specialnih enotah — in ker je glavna udarna sila.

Globalna ali lokalna vojna

V neposredni zvezi z gornjim vprašanjem je vsekakor tudi vprašanje, ali bo morebitna vojna, če pride do nje, splošna — globalna ali pa lokalna. Kaj bolj odločen odgovor na to vprašanje je dokaj težko dati. Na eni strani zato, ker vpliva na določanje dimenzij sodobne vojne vrsta stalnih in spremenljivih činiteljev (vojna tehnika, prostor, razmerje sil, vojno-politični in ekonomski značaj spornega področja, stališče nasprotnih strank itd.), na drugi strani pa zaradi tega, ker je uradna vojna politika v glavnem na zahodu v zadnjem času proglasila, da so možne lokalne vojne, medtem ko — kakor je znano — ZSSR to možnost zavrača. Iz izjav najodgovornejših sovjetskih političnih in vojaških osebnosti se da jasno skle-

pati, da bo bodoča vojna — če pride do nje — globalna in da bo raketno-nuklearna. Seveda v to kategorijo SZ ne šteje osvobodilne vojne.

Toda razen navedenih so tu še drugi činitelji, ki govorijo v prid globalne vojne. Ne smemo prezreti, da more sodobna vojna tehnika obvladati ogromna prostranstva v najkrajšem času.

Vzroke različnim pogledom ZDA in ZSSR v verjetnih dimenzijah morebitne vojne moramo iskati v njihovih strateško-političnih in drugih kombinacijah, pa tudi v psihološko-propagandnih.

Dolgotrajna ali kratkotrajna vojna

O tem vprašanju si mnenja doka, nasprotujejo, medtem ko menijo nekateri, da bo vojna dolgotrajna, trdijo drugi, da bo nova vojna tehnika radikalno vplivala na njeno skrajšanje in da bo v njej sodelovala samo — ali pretežno — moderna oborožitev in opremljene mirnodobske armade. To zadnje stališče temelji na domnevi, da se bo vprašanje zmage rešilo že z atomskim dvobojem, ki bi utegnil trajati od enega do — v izjemnem primeru — nekaj desetih dni. Naslednja faza bi bila po tem mnenju namenjena dokončnemu uničenju nasprotnikovih sil, ki bi se jim posrečilo preživeti atomsko vojno. To obdobje — vključno z okupacijo sovražnega ozemlja — po teh računih ne bi moglo trajati dlje kot nekaj mesecev ali največ eno leto.

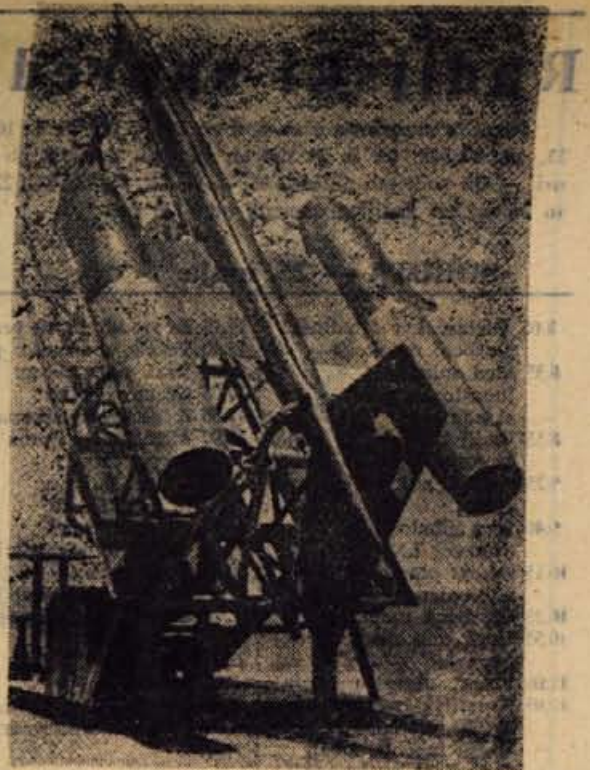
Sodba, da bo morebitna vojna dolgotrajna do izčrpanosti, izhaja iz upoštevanja vrste zgodovinskih, tehničnih in drugih čipiteljev. V prid temu mnenju govori tudi to, da že v miru obstajajo milijonske armade, o katerih si je težko zamisliti, da bi mogle biti uničene že v atomskem dvoboju. V sposobnosti teh sil, da bi preživele prve atomske udarce, ne bi smeli dvomiti. Razen tega se vse sile pripravljajo na mobilizacijo mnogo milijonske rezervne armade, ki naj sodeluje v drugi ali naslednjih obdobjih bodoče vojne. In takih armad, če jih bodo bojujoče se stranke vzpostavile, ni mogoče uničiti naglo, brez težav in potrebnega časa.

Končno, če se za trenutek ozremo na problem trajanja vojne v zgodovini, bomo videli, da sta družbeni proces v zadnjem času in razvoj sodobne tehnike neposredno vplivala na podaljševanje vojne in na povečanje sodelovanja ljudi v njej. Doba vojn, ki so se reševale le z eno, ali nekajdnevnim spopadom, je že zdavnaj minila. Izum puške, smodnika, telegrafa, železnice in letal — vse to je peljalo do povečevanja oboroženih sil in do daljšega trajanja vojn. Napoleonov pohod v Rusijo se je začel z 800.000 možmi in je trajal ne polni dve leti; krimska vojna je trajala tri leta in v njej je sodelovalo 2.500.000 mož; prva svetovna vojna je trajala 5 let, udeležilo pa se je 69.000.000 mož, druga svetovna vojna s 110.000.000 mož pa je trajala 7 let.

Kakor vidimo, s sološnim materialno-tehničnim razvojem človeške družbe raste tudi tehnika oboroženih sil, z njo pa tudi trajanje vojne. Ali se bo ta tendenca tako kot v preteklosti tudi v prihodnje še gibala v smeri vojnega povečevanja oboroženih sil in pa podaljševanja trajanja vojne, je težko trditi kategorično. Vendar pa moramo ugotoviti, da bo morebitna vojna verjetno dolgotrajna in da se je bo udeležilo mnogo vojakov.

Bojevanje pod današnjimi pogoji

Vojna v pogojih atomske oborožitve je velika nevarnost za človeško civilizacijo in napredek človeštva. Zmagovavec bi v njej ne bil mnogo na boljšem kot premaganec. Vendar ne glede na tako hude posledice obstaja nevarnost vojne. Zaradi tega se ljudje — če pride do nje kljub vsem naporom, da bi se preprečila taka katastrofa — ne morejo enotavno prepustiti »usodi« in še večji katastrofi, ki jim grozi od agresivnih sil, kolikor se ne pripravijo za bojevanje tudi pod takimi pogoji. Ne smemo se samo zavedati nevarnosti atomske vojne, temveč se moramo tudi pripraviti, da jo bomo lahko vodili. Narod, ki je razporejen in

Dirigirano letalo na cilj C1 41, ki je opremljeno z dvema reaktivnima motorjema in ga izstrelijo s posebne naprave. V 80 sekundah doseže višino 20.000 metrov.

priljubljen braniti svojo svobodo in neodvisnost, se bo znašel tudi v taki vojni, imel bo dovolj moči, da bo izkoristil svoje prednosti (pravični značaj vojne, odločnost in trdnost vsega prebivavstva, podporo javnega mnenja, svoje ozemlje in njegove značilnosti itd.) in da se bo odločno z vsim sredstvi in na vse mogoče načine uprl vsakemu napadavcu, paraliziral bo premoč njegove atomske oborožitve in vojne tehnike s splošno borbo in odgovarjajočo strategijo in vojno taktiko. Agresor pod takimi pogoji ne more upati na zmago v vojnem pogledu, še manj pa, da bi ustvaril družbeno-politični namev vojne (o čemer govorijo tudi dosedanje izkušnje, posebno iz preteklih dveh vojn). »Če pride do atomske vojne,« je poudaril tovariš Tito v svojem govoru novooimenovanim častnikom vojne akademije (1958. leta), »bo v taki vojni edina rešitev, da ljudje ne izgubijo zaupanje v svoje sposobnosti, temveč da bodo enotni in da se bo vsak vojak znašel na vsakem mestu. Tako morebitna vojna ne bi bila frontalna, temveč bi zajela vso deželo... Atomska bomba bi padala na velika mesta in industrijske centre, naša obramba pa bi bili naši gozdovi, naše gore in prostranstva.« Države, ki so danes atomsko oborožene, pod sodobnimi pogoji blokove politike in njihovega mesta ter vloge v tej politiki, očitno niso v posebno ugodnem položaju. Lahko domnevamo, da bodo v morebitni vojni države, ki imajo atomsko oborožitev, tudi glavne nasprotnice. In tako bodo osnovne količine svojih atomskih sredstev uporabljale proti glavnim sredstvom nasprotnic in na glavnih bojiščih.

Države, ki nimajo atomskega orožja in ki so neangažirane, niso vključene v bloke z atomskim orožjem in ki so pripravljene boriti se za svojo svobodo in neodvisnost, v morebitni vojni ne morejo biti osamljene. Te države predstavljajo že same po sebi ogromno množico prebivavcev in razpolagajo z zadostnimi ekonomsko-materialnimi možnostmi, da se uspešno upro napadavcu.

Agresivne in reakcionarne družbene sile, ki morajo upoštevati vedno večji splošni odpor naprednih sil in ki nimajo za seboj podpore svojega ljudstva ter javnega mnenja, bi s svojo »atomsko« propagando hotele že vnaprej razorožiti narode v njihovi borbi za svobodo in neodvisnost, da bi jih lahko lažje zadržale v odvisnosti. Toda tudi atomsko orožje ni neuporabljivo. Njegovo pomoč se da paralizirati ne samo z isto oborožitvijo, temveč tudi s konvencionalno, če izberemo pravi način bojevanja.

DUSAN VUKOVIĆ

Radijski spored

Poročila poslušajte vsak dan ob 4.05, 5., 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. — Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

SOBOTA — 25. maja

8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji
8.35 Med mladimi jugoslovanskimi skladatelji
8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo
9.25 Pogled z Ljubljanskega gradu
9.40 Igra pihalni orkester LM
10.15 Pesem planin — simfonična pesnitev
10.35 Glasbena medigra
10.55 Vsak dan nova popevka
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Kmetijski nasveti — dr. Karel Salobir: Vloga močnih krmil v živalski proizvodnji
12.15 Kolednica mladinskih brigad
12.30 Igrata Dubravka Tomšič in Igor Ozim
13.30 Znane in neznanе v vedrem ritmu
14.05 Kantata mladosti
14.20 V tričetrtinskem taktu
14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo

15.15 Za oddih in razvedrilo
15.40 Vesele zborovske pesmi
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Gremo v kino
17.50 Z lokom po strunah
18.00 Aktualnosti doma in po svetu
18.10 Vilma Bukovec in Jože Gostič
18.45 Okno v svet
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Sončna ura
21.15 Revija zabavnih melodij jugoslovanskih avtorjev
22.15 Oddaja za naše izseljence
23.05 Vesele in poskočne za ples in razvedrilo

DRUGI PROGRAM
19.05 Naša znanca — Rena Polska in Vladimir Trešin
19.20 Revija jugoslovanskih solistov
21.27 Popularni operni odlomki
22.15 Jazz na koncertnem odru

NEDELJA — 26. maja

6.30 Napotki za turiste
7.40 Pogovor s poslušavci
8.05 Mladinska radijska igra
8.40 Pripjavljamo se na mladinske pevске revije v nedeljsko dopoldne
10.00 Se pomnite tovariši...
10.30 S koncertnega in opernega odra
11.30 Nedeljska reportaža
11.50 V tričetrtinskem taktu
12.05 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo — I.
13.30 Za naso vas
14.00 Koncert pri vas doma
14.15 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo — II.
15.15 Zabavni intermezzo
15.35 Za vsakogar nekaj
16.00 Humoreska tega tedna
16.20 Ogrlica s popevkami
17.05 Kitarica v ritmu
17.15 Radijska igra
18.30 Sportna nedelja
19.05 Glasbene razglednice

20.00 Izberite svojo melodijo
21.00 Naši skladatelji v spominih sodobnikov
22.15 Skupni program RTV
23.05 Zaplešite z nami

DRUGI PROGRAM
12.00 Nedeljski koncert ob dvanajstih
13.10 Za ljubitelje operne umetnosti
14.00 Popoldne ob zabavni glasbi
14.30 Trije virtuozni okrog Paganinija
15.15 Ob treh in petnajst in popoldne zvečer novo in zanimivo
20.00 Sodobni izvajavci
20.45 Iz stare italijanske violinske glasbe
21.00 Zabavni intermezzo
21.10 Skupni program JRT
22.15 Soareja jugoslovanske komorne glasbe

PONEDELJEK — 27. maja

8.05 Pesmi angleške, francoske in nizozemske renesanse
8.30 Glasba ob delu
8.55 Za mlade radovedneže
9.25 Ponedeljkovo komorno dopoldne
10.15 Trije prizori iz Carmen
10.35 Naš podlistek
10.55 Vsak dan nova popevka
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Kmetijski nasveti — Ing. Janko Milkovič: Proizvodno sodelovanje v poljedelstvu na Koprskem
12.15 Pesmi dela in izgradnje
12.30 Zvočna panorama
13.30 Baletni intermezzo
14.05 S solisti mariborske opere
14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Zabavni intermezzo
15.40 Literarni sprehod
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Mozart in Tartini

17.40 Dvajset minut ob glasbenem avtomatu
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Veseli zvoki izpod zelenega Pohorja
18.30 Portret v miniaturi — Nino Robič
18.45 Radijska univerza
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Simfonični koncert Orkestra Slovenske Filharmonije

TOREK — 28. maja

8.05 Iz oper romantičnih močstrov
8.40 Kvartet Jožeta Privška
8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo
9.25 Torkovo dopoldne ob narodni pesmi
10.15 Košana — simfonični triptihon
10.40 Tečaj za angleščino
10.55 Vsak dan nova popevka
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Kmetijski nasveti — Ing. Jože Furlan: Vpliv mehaniziranega posravljanja na agrotehniko pridelovanja vrtnin
12.15 Zadovoljni Kranjci s pevci
12.30 Od melodije do melodije
13.30 III. dejanje opere Knez Igor
14.05 Radijska šola za višjo stopnjo
14.35 Romantični valčki
15.15 Zabavni intermezzo
15.30 V torek nasvidenje

16.00 Vsak dan za vas
17.05 Koncert po željah poslušavcev
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Narodi v svojih pesmih
18.45 S knjižnega trga
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Igra Zlatko Baloković
20.15 Radijska igra
21.05 Serenada za godala
21.20 Naš nočni-kaleidoskop
22.15 Od popevke do popevke
23.05 Romantičnim plesavcem
23.20 Skupni program JRT

DRUGI PROGRAM
19.05 Iz muzeja gramofonskih plošč
20.05 Suita št. 3
20.45 Tri skladebe z godalni orkester
20.55 Novo v našem glasbenem arhivu
21.30 Mednarodna radijska in televizijska univerza
21.45 Jazz do 22.00

SREDA — 29. maja

8.05 Jutranje glasbeno popoldvanje
8.55 Pisan svet pravljic in zgodb
9.25 Popevke v sredo dopoldne
10.15 Glasbeni utrinki
10.30 Poje Planinski oktet
10.45 Človek in zdraveje
10.55 Vsak dan nova popevka
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Kmetijski nasveti — dr. Karel Salobir: Vloga močnih krmil v živalski proizvodnji
12.15 Trio Rudija Bardorfertja
12.30 Tito Gobbi v Verdijevih operah
13.30 Plošča v ploščo
14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo
14.35 Belokranjske pisanice
15.15 Zabavni intermezzo
15.36 Tako igra violončelist Mainardi

16.00 Vsak dan za vas
17.05 Haydn na dvoru kneza Esterházyja
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Za poskočne pete...
18.30 Plesna medigra
18.45 Ljudski parlament
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Spoznavajmo svet in domovino
21.15 Godala v noči
22.15 S popevkami po svetu
22.50 Literarni nokturno
23.05 Plesna glasba

DRUGI PROGRAM
19.05 Tečaj ruskega jezika
19.20 Po svetu jazza
19.50 Suita v štirih stavkih
20.10 Nova plošča orkestra Mantovani in pevca Predraga Gojkoviča
20.45 Med vzporedniki in poldnevnik
21.40 Violinist Milstein in kitarist Williams

ČETRTEK — 30. maja

8.05 Ljudske pesmi raznih narodov
8.35 Malo instrumentov veliko glasbe
8.55 Radijska šola za višjo stopnjo
9.25 Četrtek dopoldanski operni spored

10.15 Pet minut za novo pesmico
10.40 Tečaj ruskega jezika
10.55 Vsak dan nova popevka
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Kmetijski nasveti — Ing. Igor Maurer: Posvetilo Grosuplje gradi pitališče prasičev

20.45 Novo v znanosti
22.15 Skupni program JRT
22.50 Literarni nokturno
23.05 Plesni koktajl

DRUGI PROGRAM

19.05 Tečaj za angleščino
19.20 Janačkov večer
20.00 Ne vse — toda o vsakem nekaj
20.45 Zabavni omnibus

12.15 Slovenske narodne
12.30 Vedri ritmi
13.30 Koncert za violino in orkester
14.05 Pianistka Gita Majly
14.20 Pet popevk za pet pevcev
14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Zabavni intermezzo
15.30 Turistična oddaja
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Glasba iz Talijanskega hrama
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Grške narodne pesmi
18.25 V ritmu twista in bosse nove
18.45 Kulturna kronika

PETEK — 31. maja

8.05 Iz Schumanovega Albuma za mladino
8.30 Naši amaterski pojoi
8.55 Pionirski tehnik
9.25 Petkovo koncertno popoldne
10.15 Igrajo ma'jni zabavni ansambli
10.35 Naš podlistek
10.55 Vsak dan nova popevka
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Kmetijski nasveti — Ing. Vinko Sadar: Premena gozda v njive
12.15 Veseli planšarji so v gosteh
12.30 Iz novih in starih pesnetkov
12.45 Trikrat pet
13.30 Od tod in ondod
14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo
14.35 Glasba k Mozartovi operi
15.15 Napotki za turiste
15.20 Zabavni intermezzo
15.45 Jezikovni pogovori
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Chopin in Liszt
18.00 Aktualnosti doma in v svetu

18.10 V pesmi in plesu po Jugoslaviji
18.45 Iz naših kolektivov
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Lahka glasba
20.15 Tedenski zunanepolitični pregled
20.30 Stistriso let klavijske glasbe
21.00 Kitarist Ai Caiola
21.15 Oddaja o morju in pomorsčakih
22.15 Skupni program JRT
23.05 Med sodobnimi koncerti

DRUGI PROGRAM
19.05 Zapišite narek
19.20 Sedem nastopov Radijskega godalnega kvarteta
19.42 Ruski napjevi z orkestrom Werner Müller
20.00 Iz sodobne zborovske glasbe
20.45 Zaključni prizor Wagnerjeve »Valkire«
21.30 Nenavadne zgodbe iz znanosti in domišljije
21.45 Jazz do 22.00

televizija

SOBOTA — 25. maja

RTV Ljubljana
16.00 Zlati čevljički — otroška glasbena oddaja
RTV Beograd
16.30 Reportaža o stafeti mladosti
17.00 Svečanost v počastitev Dneva mladosti
RTV Zagreb
18.00 Poročila
18.05 »Otroci pojo 1963«
RTV Beograd
19.00 Srečanja z mladimi
RTV Ljubljana
19.30 TV obzornik
RTV Beograd
19.45 Propagandna oddaja
20.00 TV dnevnik
RTV Ljubljana
20.30 Sončna ura
22.00 S kameru po svetu
22.20 Zgodba za odrasle iz serije Interpol
RTV Zagreb
23.00 Poročila

NEDELJA — 26. maja

RTV Ljubljana
9.45 Poročila
RTV Zagreb
10.00 Kmetijska-oddaja
10.30 Ej pleti kolo, ci — spored narodnih pesmi
RTV Ljubljana
11.30 Denis in racman — RTV Ljubljana
12.00 Poročila
RTV Zagreb
17.25 Poročila
RTV Ljubljana
17.30 Vlak brez voznega reda — jugoslovanski film
RTV Beograd
19.30 Sejemski vodič
20.00 TV dnevnik
20.50 Rezerviran čas
21.40 Potujte in obiščite — reportaža
22.00 Baletni koncert Jovanke Njegović

PONEDELJEK — 27. maja

RTV Zagreb
17.00 TV v šoli
RTV Beograd
17.30 Mala TV univerza
RTV Zagreb
18.30 Poročila

kino

SOBOTA — 25. maja

Center — amer. barv. CS film OKO ZA OKO ob 18. in 20. uri, premiera franc. barv. CS filma SALAMBO ob 22. uri
Storžič — nemški barvni film GORSKA ROZA ob 16. in 20. uri, jugoslovanski CS film NEVARNA POT ob 18. uri
Letni kino Partizan — premiera šved. filma POLETJE Z MONIKO ob 20. uri
Svoboda — jugoslovanski film NEVARNA POT ob 20. uri
Krvavec Cerklje — amer. barv. film PONOŠNI UPORNIK ob 20. uri

NEDELJA — 26. maja

Center — amer. barv. CS film OKO ZA OKO ob 15., 17. in 19. uri, premiera amer. filma ČUDODELKA ob 21. uri
Storžič — jugoslov. film JUNAČKI ŠPORTNIH AREN ob 10. uri dopoldne, nemški barv. film GORSKA ROZA ob 16., 18. in 20. uri
Letni kino Partizan — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 20. uri
Svoboda — jugoslovanski CS film NEVARNA POT ob 18. uri
Cerklje — amer. barv. film PONOŠNI UPORNIK ob 17.30 in 19.30
Nako — franc. barv. CS film GRBASTI VITEZ ob 17. in 19.30
PONEDELJEK — 27. maja
Center — amer. film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 16. in 20. uri, slovenski film TRE-

NUTKI ODLOČITVE ob 18. uri
Letni kino Partizan — premiera franc. barv. filma SALAMBO ob 20. uri
TOREK — 28. maja
Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 16. in 20. uri, jugoslov. film NEBESKI ODRED ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni film SALAMBO ob 20. uri
SREDA — 29. maja
Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 18. in 20. uri, domači film NADSTEVILNA ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni CS film SALAMBO ob 20. uri
Jesenice -RADIO-
25. do 27. maja angleški film VOJNI TOVARIS
28. do 29. maja rus. CS film LJUBEZEN ZMAGUJE
Jesenice -PLAVZ-
25. do 26. maja italijanski film VOJNA SE NADALJUJE
27. do 28. maja angleški film VOJNI TOVARIS
Zirovnica
25. maja francoski film ZASEDBA
26. maja madžarski film ZVER
29. maja angleški film TAJNI TOVARIS
Davje
25. maja madžarski film ZVER

Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 16. in 20. uri, jugoslov. film NEBESKI ODRED ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni film SALAMBO ob 20. uri
SREDA — 29. maja
Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 18. in 20. uri, domači film NADSTEVILNA ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni CS film SALAMBO ob 20. uri
Jesenice -RADIO-
25. do 27. maja angleški film VOJNI TOVARIS
28. do 29. maja rus. CS film LJUBEZEN ZMAGUJE
Jesenice -PLAVZ-
25. do 26. maja italijanski film VOJNA SE NADALJUJE
27. do 28. maja angleški film VOJNI TOVARIS
Zirovnica
25. maja francoski film ZASEDBA
26. maja madžarski film ZVER
29. maja angleški film TAJNI TOVARIS
Davje
25. maja madžarski film ZVER

Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 16. in 20. uri, jugoslov. film NEBESKI ODRED ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni film SALAMBO ob 20. uri
SREDA — 29. maja
Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 18. in 20. uri, domači film NADSTEVILNA ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni CS film SALAMBO ob 20. uri
Jesenice -RADIO-
25. do 27. maja angleški film VOJNI TOVARIS
28. do 29. maja rus. CS film LJUBEZEN ZMAGUJE
Jesenice -PLAVZ-
25. do 26. maja italijanski film VOJNA SE NADALJUJE
27. do 28. maja angleški film VOJNI TOVARIS
Zirovnica
25. maja francoski film ZASEDBA
26. maja madžarski film ZVER
29. maja angleški film TAJNI TOVARIS
Davje
25. maja madžarski film ZVER

Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 16. in 20. uri, jugoslov. film NEBESKI ODRED ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni film SALAMBO ob 20. uri
SREDA — 29. maja
Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 18. in 20. uri, domači film NADSTEVILNA ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni CS film SALAMBO ob 20. uri
Jesenice -RADIO-
25. do 27. maja angleški film VOJNI TOVARIS
28. do 29. maja rus. CS film LJUBEZEN ZMAGUJE
Jesenice -PLAVZ-
25. do 26. maja italijanski film VOJNA SE NADALJUJE
27. do 28. maja angleški film VOJNI TOVARIS
Zirovnica
25. maja francoski film ZASEDBA
26. maja madžarski film ZVER
29. maja angleški film TAJNI TOVARIS
Davje
25. maja madžarski film ZVER

Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 16. in 20. uri, jugoslov. film NEBESKI ODRED ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni film SALAMBO ob 20. uri
SREDA — 29. maja
Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 18. in 20. uri, domači film NADSTEVILNA ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni CS film SALAMBO ob 20. uri
Jesenice -RADIO-
25. do 27. maja angleški film VOJNI TOVARIS
28. do 29. maja rus. CS film LJUBEZEN ZMAGUJE
Jesenice -PLAVZ-
25. do 26. maja italijanski film VOJNA SE NADALJUJE
27. do 28. maja angleški film VOJNI TOVARIS
Zirovnica
25. maja francoski film ZASEDBA
26. maja madžarski film ZVER
29. maja angleški film TAJNI TOVARIS
Davje
25. maja madžarski film ZVER

Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 16. in 20. uri, jugoslov. film NEBESKI ODRED ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni film SALAMBO ob 20. uri
SREDA — 29. maja
Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 18. in 20. uri, domači film NADSTEVILNA ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni CS film SALAMBO ob 20. uri
Jesenice -RADIO-
25. do 27. maja angleški film VOJNI TOVARIS
28. do 29. maja rus. CS film LJUBEZEN ZMAGUJE
Jesenice -PLAVZ-
25. do 26. maja italijanski film VOJNA SE NADALJUJE
27. do 28. maja angleški film VOJNI TOVARIS
Zirovnica
25. maja francoski film ZASEDBA
26. maja madžarski film ZVER
29. maja angleški film TAJNI TOVARIS
Davje
25. maja madžarski film ZVER

Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 16. in 20. uri, jugoslov. film NEBESKI ODRED ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni film SALAMBO ob 20. uri
SREDA — 29. maja
Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 18. in 20. uri, domači film NADSTEVILNA ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni CS film SALAMBO ob 20. uri
Jesenice -RADIO-
25. do 27. maja angleški film VOJNI TOVARIS
28. do 29. maja rus. CS film LJUBEZEN ZMAGUJE
Jesenice -PLAVZ-
25. do 26. maja italijanski film VOJNA SE NADALJUJE
27. do 28. maja angleški film VOJNI TOVARIS
Zirovnica
25. maja francoski film ZASEDBA
26. maja madžarski film ZVER
29. maja angleški film TAJNI TOVARIS
Davje
25. maja madžarski film ZVER

Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 16. in 20. uri, jugoslov. film NEBESKI ODRED ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni film SALAMBO ob 20. uri
SREDA — 29. maja
Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 18. in 20. uri, domači film NADSTEVILNA ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni CS film SALAMBO ob 20. uri
Jesenice -RADIO-
25. do 27. maja angleški film VOJNI TOVARIS
28. do 29. maja rus. CS film LJUBEZEN ZMAGUJE
Jesenice -PLAVZ-
25. do 26. maja italijanski film VOJNA SE NADALJUJE
27. do 28. maja angleški film VOJNI TOVARIS
Zirovnica
25. maja francoski film ZASEDBA
26. maja madžarski film ZVER
29. maja angleški film TAJNI TOVARIS
Davje
25. maja madžarski film ZVER

Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 16. in 20. uri, jugoslov. film NEBESKI ODRED ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni film SALAMBO ob 20. uri
SREDA — 29. maja
Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 18. in 20. uri, domači film NADSTEVILNA ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni CS film SALAMBO ob 20. uri
Jesenice -RADIO-
25. do 27. maja angleški film VOJNI TOVARIS
28. do 29. maja rus. CS film LJUBEZEN ZMAGUJE
Jesenice -PLAVZ-
25. do 26. maja italijanski film VOJNA SE NADALJUJE
27. do 28. maja angleški film VOJNI TOVARIS
Zirovnica
25. maja francoski film ZASEDBA
26. maja madžarski film ZVER
29. maja angleški film TAJNI TOVARIS
Davje
25. maja madžarski film ZVER

Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 16. in 20. uri, jugoslov. film NEBESKI ODRED ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni film SALAMBO ob 20. uri
SREDA — 29. maja
Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 18. in 20. uri, domači film NADSTEVILNA ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni CS film SALAMBO ob 20. uri
Jesenice -RADIO-
25. do 27. maja angleški film VOJNI TOVARIS
28. do 29. maja rus. CS film LJUBEZEN ZMAGUJE
Jesenice -PLAVZ-
25. do 26. maja italijanski film VOJNA SE NADALJUJE
27. do 28. maja angleški film VOJNI TOVARIS
Zirovnica
25. maja francoski film ZASEDBA
26. maja madžarski film ZVER
29. maja angleški film TAJNI TOVARIS
Davje
25. maja madžarski film ZVER

Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 16. in 20. uri, jugoslov. film NEBESKI ODRED ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni film SALAMBO ob 20. uri
SREDA — 29. maja
Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 18. in 20. uri, domači film NADSTEVILNA ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni CS film SALAMBO ob 20. uri
Jesenice -RADIO-
25. do 27. maja angleški film VOJNI TOVARIS
28. do 29. maja rus. CS film LJUBEZEN ZMAGUJE
Jesenice -PLAVZ-
25. do 26. maja italijanski film VOJNA SE NADALJUJE
27. do 28. maja angleški film VOJNI TOVARIS
Zirovnica
25. maja francoski film ZASEDBA
26. maja madžarski film ZVER
29. maja angleški film TAJNI TOVARIS
Davje
25. maja madžarski film ZVER

Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 16. in 20. uri, jugoslov. film NEBESKI ODRED ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni film SALAMBO ob 20. uri
SREDA — 29. maja
Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 18. in 20. uri, domači film NADSTEVILNA ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni CS film SALAMBO ob 20. uri
Jesenice -RADIO-
25. do 27. maja angleški film VOJNI TOVARIS
28. do 29. maja rus. CS film LJUBEZEN ZMAGUJE
Jesenice -PLAVZ-
25. do 26. maja italijanski film VOJNA SE NADALJUJE
27. do 28. maja angleški film VOJNI TOVARIS
Zirovnica
25. maja francoski film ZASEDBA
26. maja madžarski film ZVER
29. maja angleški film TAJNI TOVARIS
Davje
25. maja madžarski film ZVER

Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 16. in 20. uri, jugoslov. film NEBESKI ODRED ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni film SALAMBO ob 20. uri
SREDA — 29. maja
Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 18. in 20. uri, domači film NADSTEVILNA ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni CS film SALAMBO ob 20. uri
Jesenice -RADIO-
25. do 27. maja angleški film VOJNI TOVARIS
28. do 29. maja rus. CS film LJUBEZEN ZMAGUJE
Jesenice -PLAVZ-
25. do 26. maja italijanski film VOJNA SE NADALJUJE
27. do 28. maja angleški film VOJNI TOVARIS
Zirovnica
25. maja francoski film ZASEDBA
26. maja madžarski film ZVER
29. maja angleški film TAJNI TOVARIS
Davje
25. maja madžarski film ZVER

Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 16. in 20. uri, jugoslov. film NEBESKI ODRED ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni film SALAMBO ob 20. uri
SREDA — 29. maja
Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 18. in 20. uri, domači film NADSTEVILNA ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni CS film SALAMBO ob 20. uri
Jesenice -RADIO-
25. do 27. maja angleški film VOJNI TOVARIS
28. do 29. maja rus. CS film LJUBEZEN ZMAGUJE
Jesenice -PLAVZ-
25. do 26. maja italijanski film VOJNA SE NADALJUJE
27. do 28. maja angleški film VOJNI TOVARIS
Zirovnica
25. maja francoski film ZASEDBA
26. maja madžarski film ZVER
29. maja angleški film TAJNI TOVARIS
Davje
25. maja madžarski film ZVER

Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 16. in 20. uri, jugoslov. film NEBESKI ODRED ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni film SALAMBO ob 20. uri
SREDA — 29. maja
Center — ameriški film ČUDODELKA ob 18. in 20. uri
Storžič — švedski film POLETJE Z MONIKO ob 18. in 20. uri, domači film NADSTEVILNA ob 18. uri
Letni kino Partizan — francoski barvni CS film SALAMBO ob 20. uri
Jesenice -RADIO-
25. do 27. maja angleški film VOJNI TOVARIS
28.

Čas kopanja se bliža . . .

Vrata kopalnice se bodo kmalu odprla, morje vabj v svoj objem prve turiste in sonce včasih že prav lepo greje. Me pa se znajdemo zopet pred novim vprašanjem, ali bo lanska garderoba zadostila vsem potrebam.

Ce prestavimo modne časopise, prislusnemo modnim napovedovalcem, vidimo, da modnih novosti ne zmanjka. Znova in znova se kreatorjem posreči dodati nekaj novega, včasih ekstravagantnega in celo nelepega, kar navduši ali pa tudi ne. Nekateri z občudovanjem sledijo vsem modnim muham, druge se zopet bolj umirjeno pokravajo modni diktaturi. V naših trgovinah nam verjetno ne bo uspelo najti vseh nešteti modnih drobnarij, ki sta jih polni Italija in Francija, vendar nam bo z malo dobre volje in časa uspelo dati obleki modni pečat.

Začnimo kar s kopalnicami! Lahko izbiramo med enobarvnimi oblekami s priljubljenimi svetlejšimi ali temnejšimi obroboami na hrbtnem dekolteju ali hlačkah ter med živo pisanimi, ki spominjajo na eksotične dežele. Novost, pravzaprav je že lani našla med ženskim svetom nekatere navdušene pristaše, pa že letos postala docela sprejemljiva, da je zgornji del enodelne kopalne obleke enobarven, spodnji pa črtast ali obratno. Seveda moramo pri teh kopalnih oblekah (nude jih bodo tudi naše trgovine) dobro premisliti, ali nam bodo pristojale. Če imate vitke boke, se le odločite za tiste, ki imajo črtasti spodnji del, sicer raje ne. Pravcata zanimivost pa so enodelne kopalne obleke izdelane iz blaga, ki imajo zgornji del skorajda neoprijet in so le v pasu tesno zategnjene z istobarvnim pasom. Hrbtni izrezi so še vedno globoki, saj vse predobro vemo kako prijetno je, če nas božajo sončni žarki.

Izrezi pri hlačkah so ali ravni ali pa francoski. Tudi krilca še niso izginila.

Bikini, najmanjši kos garderobe, bodo mlada dekleta tudi letos z veseljem nosila. Tako modrček kot hlačke so obrobline s čipkami ali večbarvnimi obroboami. Na srečo so dolgi, pravzaprav nepraktični kopalni plašči izginili (zanje smo porabili dosti več blaga in tudi v potovalnem kovčku je zasedel preveč prostora), pojavile so se pa ljubke kratke jopice iz frotrja, zavežemo si jih s pasom. Navadno imajo te tri četrt ali kratke rokave z zavihki in športne moške ovratnike ali rahle ovalne izreze. Med barvnimi toni, ki naj bodo živahni, si bomo izbrale takega, da bo pristajal h kopalni obleki. Poživljajo jih lahko še obrobe, ki smo jih prevzeli od priljubljenega Chanel kostima.

Upajmo, da nas bodo naši čevljarski mojstri razveselili s poletnimi sandalami. Italijani so posebno navdušeni nad belimi in črnimi lakastimi sandalami, okrašenimi z živobarvnimi kamni in metalnimi verižicami. Petka, ki je le 6 cm visoka, je lahko le do polovice oblečena v usnje, sicer je kovinska. Obleke so preproste, morda se čudimo nekaterim italijanskim in francoskim kreatorjem, ki želijo na vsak način vpeljati dolge rokave k poletnim oblekam. (Tiste žene z izredno močnimi rokami pa se tega lahko samo razveselijo, saj je to kot nalašč zanje.) Hrbtni dekolteji igrajo tudi letos glavno vlogo (seveda samo za popoldanske in večerne obleke).

Mali nasveti

Špinača

Špinačo na deščici laže se-sekljamo, če skuhami in do-

bro odtečeni (špinači) dodamo malo moka.

Uspavalno sredstvo

Uspavalno sredstvo je kozarec mlačnega mleka, ki ga močno osladimo z medom. Popijemo ga po požirkih.

Krpe za brisanje prahu

Krpe za brisanje prahu kar dvakrat dlje zdreže, če jih nove prešijemo z debelim sukancec ali debelo bombažasto nitjo.

Čevlji

Čevlje, ki neprijetno zaudarjajo po znoju, kdaj pa kdaj znotraj zdrgnemo s hiper-manganom. Svetle in zelo občutljive čevlje čistimo z mešanico mleka in terpentina v razmerju 1:1. Bri ko so čevlji povsem suhi, jih namažemo z dobro brenbarvno kremo za čevlje.

Sončenje

Ze dostikrat smo pisali in govorili, kako utegne pretirano sončenje v prvih dneh škodovati zdravju in vveda tudi koži. Vse polso gubic se bo pojavilo, ki bodo izginile le sčasoma. Zato je pametneje, da se vsaj v prvih dneh držimo navodil. Cim svetleje polti smo po naravi, tem previdnejši moramo biti. Prvega dne se bomo sončili le pol ure, drugega dne uro in nato se žele lahko znatneje izpostavimo soncu. Jutranje sonce nas hitreje potemni kot sonce po tretji uri. Tisti ljudje, ki imajo normalno masno kožo, so v dosti manjši nevarnosti, da bi dobili opekline ali tako imenovano usnjeno kožo, kot tisti z izrazito suho kožo.

Kakor je rjava barva privlačna, pa premočna barva postara. Zato se bomo predvsem žene izogibale, da bi preveč zagorele v obraz. Zelo občutljivim rdečelaskam, kot tudi svetlolaskam s svetlo poltjo sonce utegne pošteno škodovati. Tudi pod krošnjami dreves vas bodo poiskali ultravioletni žarki in boste prav tako dobile barvo.

Kaj če smo pretiravale in si opekale kožo?

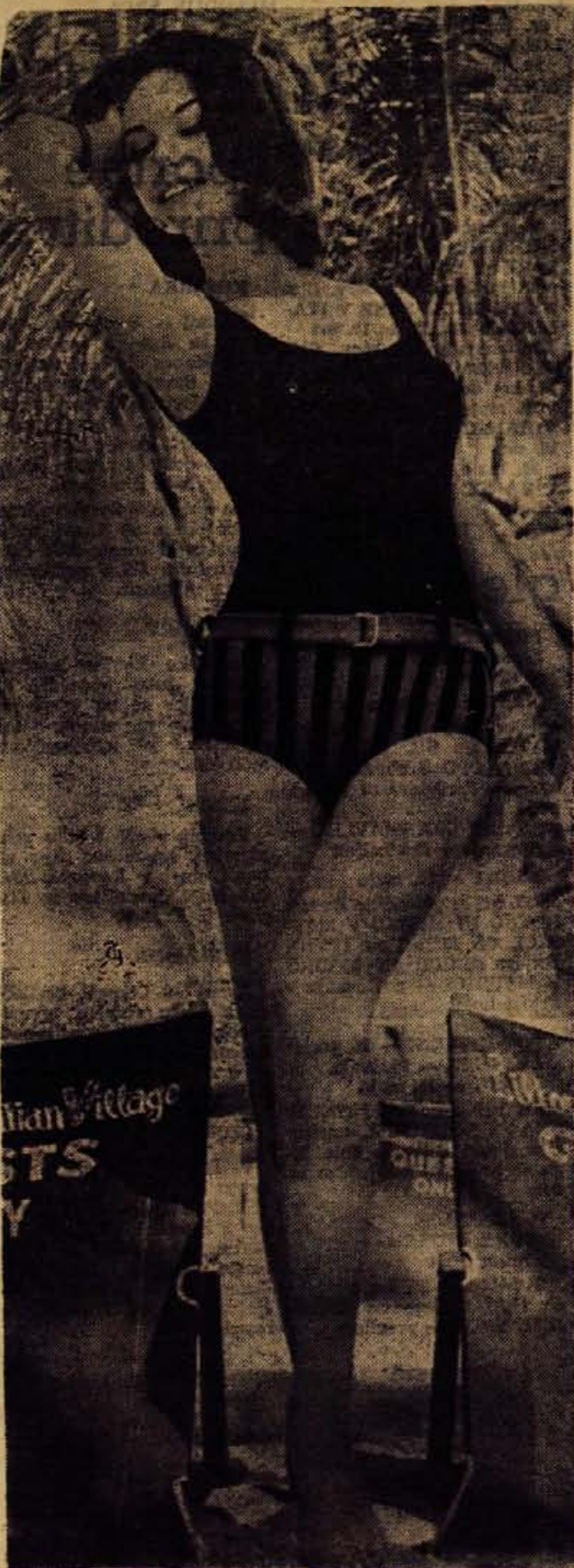
Ne bomo uporabljale mila, naredile si bomo maske iz sladke smetane in skute ter si umile kožo z mlekom. Pri hujših poškodbah se zviša temperatura in bolnik ima vrtoglavico. Stvar je že resnejša, oseba mora mirovati, najbolje je, da se uleže v posteljo.

Koristneje kot celodnevno ležanje na plaži je igranje z žogo. Zelo nevarno je, da bi zaspali na soncu. Med spanjem se poslabša krvni obtok in pulz. Tako dobimo lahko pravcate kožne opekline, ki se kljub kozmetični negi le s težavo odstranijo. Cim počasneje si boste pridobivali rjavo barvo, tem dlje boste lepo medeno barvo obdržali.

Brez dobrih očal, ki zaščitijo pred ultravioletnimi žarki, ne berite na plaži! Navadna cenena očala sicer res »potemniijo« svetlobo, niso pa za oči prav nobena zaščita.

Ne čistite si obraza z milom ali alkoholno čistilno vodo, če imate od sonca rdečo kožo. Uporabljajte le čistilne kreme ali mleko! Poleti ne uporabljajte težkih parfumov, prav tako se ne mažite s kolonjsko vodo, preden greste na sončenje. Utegnete dobiti grde temne madeže.

Nikdar ne ležite v mokrih kopalnih oblekah; za vsako ženko je nujno, da ima vsaj dvoje kopalnih oblek.

Prav ljubka kopalna obleka značilna za letošnje sezono. Enobarvni zgornji del in črtasti spodnji. Dopolnjuje jo še markantni pas.

Kako očistimo cvetlične vaze

Morda ste že premišljale, kako bi si očistile cvetlično vazo asimetrične oblike ali s povsem tankim vratom. Res, da je lažje umiti preprosto široko vazo, vendar tudi pri zgoraj omenjenih ne smemo vreči puške v koruzo. Vrzite v vazo pest riževih zrn in malo pralnega praška ter dobro pretresite. Če vaza še ne bo očiščena, ponovite.

„Kralj glumačev“

Filmski portret igravca sira Laurencea Oliviera

Zelo težko ali celo nemogoče je reči: ta in ta je največji živeči filmski igravec. Zakaj med tisoči, ki nastopajo na največjem odru sveta — na filmskem platnu, jih ni malo, ki so se približali popolnosti. Toda brez omahovanja lahko trdimo, da zavzema med njimi eno prvih mest Anglež sir Laurence Olivier, ki si je s svojimi vlogami morda bolj kot kdorkoli drug zaslužil naslov »kralja filmskih glumačev«. Prvak angleških igravcev, enako velik na gledaliških deskah kot pred kamero, je predvsem tudi eden največjih interpretov Shakespearea in si je pridobil še posebno mesto kot odličen filmski upodabljevalec Shakespearea: z režijo »Henrika V.«, »Hamleta« in Riharda III.« (v katerih je seveda tudi odigral naslovne vloge).

Edinstvena osebnost

Taka je širina Olivierovega igravskega razpona, da se nam zdi: on bi lahko igral katerokoli vlogo — vedno bi nas prepričal s svojo izredno igro in hipnotiziral s svojo edinstveno osebnostjo. Zakaj to je osebnost, ki ji po neki čudni logiki enako pristojna junaštvo kot lopovstvo, ljubimstvo kot norčavost, svetništvo kot hudičevstvo. V nje je pomešana divja, norčavska razboritost z nemočnim in neplodnim sanjaštvom, gentlemanško brezhibna odličnost vedenja s prvobitno, silovito moškostjo, zrela izkušnost viktorijanskega »teatarskega človeka« z mladostno (kljub njegovim 56 letom) neugnastnostjo hollywoodskega zvezdnika.

Njegov igravski repertoar je že takoj spočetka, to je konec tridesetih let, segal od »Ločite gospe X« (v katerem je že pokazal svoj nezmožljivi čut za komedijo) do vlog mladega ljubimca v »Enaindvajsetih dneh« in »Avionih Q« — in nato od odličnega Darcy'ja v »Ponosu in prežodkih« do »Hitchcockove »Rebecca« in Kordine »Lady Hamilton« (1940), v kateri je igral s kasnejšo ženo Vivien Leigh.

Izpred vojne je treba omeniti predvsem vlogo Heathcliffa, ki jo je v »plemenito zadržanem, čeprav nekoliko hladnem« Wylerjevem prenosu romana strasti »Viharne planote« pisateljice Emily Brontë — »Glas v viharju« odigral Laurence Olivier leta 1939. Lahko bi rekli, da nihče ne bi mogel v tej vlogi bolje ustrezati kot mladi Olivier,

Laurence Olivier v svojem prvem shakespearemskem filmu »Henrik V.«, z Renée Asherson v sceni angleške »kraljice

da nihče ne bi mogel biti bolj presenetljivo krut in plemenit hkrati kot on.

Iz vojnih let velja omeniti Oliviera značilno posebnost še Jenningsov dokumentarni propagandni film »Besede na boju«, v katerem je Olivier bral besedilo — domoljubne stihne in govore Milтона, Blakea, Kiplinga, Lincolna in Churchilla.

Sir Laurence Olivier je svojo igravsko vsestranost ohranil tudi v povojnih letih. Kako velike so razdalje med temačnim »Hamletom« in šarmantnim svetovljanom v »Princu in igravki« (razen Marilyn Monroe), med generalom Burgovneom v »Hudičevem učencu« in romantičnim ničetom Macheathom v »Bernaški operi«, med padlo veličino Hurstwooda v »Sestri Carrie« in klovnovskim »Zabavljajem« Johna Osborna! Toda Olivierovo igravstvo je kljub tej raznolikosti enovita celota, katere genialna veličina se kaže predvsem v štirih temeljnih delih: v treh prenosih Shakespeara in v »Sestri Carrie«.

Shakespeare in Dreiser

Kot že omenjeno, imajo posebno mesto v igravskem opusu Laurencea Oliviera in mu dajejo poseben pomen trije prenosni Shakespearovih del: »Henrik V.« (1943), »Hamlet« (1948) in »Rihard III.«. S temi filmi — ki so povsem njegovi, saj jih je z režiral in v njih odigral naslovne vloge — je Olivier ustvaril doslej najuspešnejše filmske podobe del velikega dramatika in dokazal, da je mogoče z uporabo vseh filmskih izraznih sredstev najti odgovarjajoč in umetniško poln filmski izraz tudi najzahtevnejšim in izražito gledališkim delom. Za »Henrika V.« je dobil Olivier svojega prvega Oscarja, »Hamlet« pa je dobil kar pet Oscarjev in Zlatega beneškega leva.

Njegov Henrik V. je izredno dovršen igravski lik, izdelan v vseh posameznostih — lahko bi rekli dokončna umetniška podoba te zgodovinske osebnosti, kot jo je podal Shakespeare. Nasprotno pa njegov Hamlet niti ni težil k neki dokončnosti, saj se je Olivier prav dobro zavedal, da ne bo rešil nerešljivega problema, ki ga je Shakespeare postavil z likom Hamleta pred umetnostne teoretike, in da ne bo končal dolgih psiholoških razglabljanj o »danskem kraljeviču«. Olivier je zato film zasnoval bolj kot študijo o Hamletu, lik Hamleta pa je oblikoval kot »človeka, ki ni bil sposoben, da bi se odločil«. Njegovo igravsko upodobitev predvsem odlikuje neprekosljiva sposobnost spajanja intelektualne pronicljivosti in čustvene silovitosti.

Lik Riharda III., ki ga je Olivier prej z velikim uspehom oblikoval že v svojem gledališču, je rezultat izred-

nega vživetja v psihologijo pohabljenega človeka. Posebej je treba omeniti odlično filmsko izvedbo monologov.

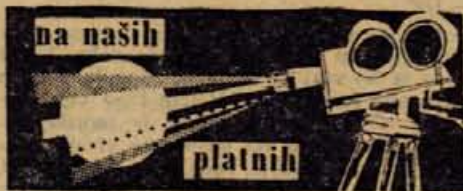
Kot že omenjeno, predstavlja izmed vrhov Olivierovega igravstva še Hurstwood v Wylerjevi »Sestri Carrie« (1951), ki je morda najbolj filmska od omenjenih štirih vlog. Ta lik človeka, ki se pogreza iz bogastva v bedo, odlikujejo nekatere brezhibno izdelane nadrobnosti, ki pričajo o prefinjenem obvladanju filmske igravske tehnike.

Klovn

Zanimivo mesto v igravski karieri Laurencea Oliviera zavzema glavna vloga v filmu »Zabavljaj« po komediji Johna Osborna. S to tako rekoč klovnsko vlogo je dokazal svoj smisel za komedijo, ki je bil očiten že na začetku njegove kariere. Še posebej pa je pokazal svojo sposobnost, da se povsem živi v vlogo, ne da bi pri tem zbledela njegova osebnost. Kot vedno, je tudi tu premišljeno spremenil svoj fizični videz — in kot vselej je vendarle skozi to fasado (ne da bi jo kakorkoli poškodovala) pronicala tista značilna »olivierovska« zmes cinizma, silovitosti, patetičnosti in privlačnosti.

Mimo vloge v »Princu in igravki« (1957) — poleg Marilyn Monroe — in rimskega patricija v Kubrickovem »Spartaku«, moramo omeniti iz zadnjega časa predvsem še njegovo poslednjo vlogo. To je vloga profesorja v filmu »Procesni rok« Petra Glenvilla (s Simone Signoret), ki se zopet znatno razlikuje od vseh njegovih dosedanjih vlog. Vendar je z njo ponovno opravičil sloves velikega igravca in se še bolj približal naslovu »kralja glumačev«.

DUSAN OGRIZEK

»POLETJE Z MONIKO« velikega švedskega režiserja Ingmarja Bergmana spada med njegova najbolj znana dela. V tej zgodbi o svobodni ljubezni — kratki kot nordijsko poletje — je odigrala glavno vlogo Harriette Andersson. Zanimivo in vredno delo.

»OKUS NASILJA« francoskega režiserja Roberta Hosseina je »psihološka epopeja« iz upora v neki južnoameriški republiki. Glavno vlogo v filmu, ki ga je posnel v Dubrovniku, in okolici, igra seveda sam Hossein, razen njega pa nastopajo še Giovanna Ralli, Madeleine Robinson in Mario Adorf.

Poletje z Moniko

Vozil sem skozi divji in zapuščen predel, ko sem nenadoma v luči reflektorjev zagledal neko postavo, in ko sem se približal, sem opazil, da je ženska. Stala je ob poti. Zaslislala je motor mojega avtomobila in se obrnila. Zagledal sem blede obraz in kraj nje majhnega črnega psa, ki ga je vodila na vrvi.

Ženska je bila vitka in lepe postave. Lasje so bili zlati kot listje v jeseni. Ko sem si jo ogledal, nisem mogel verovati očem: obleka je visela na njej v capah.

Instinktivno sem začel ustavljati, vendar pa sem se zdrznil. V glavo mi je šinilo, če ni to morda past in če ne bodo, kakor hitro bom ustavil, navalili iz zasede name roparji in me oropali.

Ustavil sem voz, roko pa sem držal na revolverju v žepu. No, nič se ni zgodilo. Kazalo je, da je res sama. Razen psa, ki je poskakoval ob njenih nogah. Besno je zalajal.

— Mir! Tibi!

— Tale cesta je precej zapuščena, kaj pa iščete tod? — sem vprašal.

Stopila je k vozu. Opazil sem, da je po obrazu opraskana in krvava.

— Bila sem ... napadli so me. Mislim, da so mojega prijatelja Menveringa ubili. Tamle ... Ime me je zanimalo. Zato sem vprašal: Kaj se to pravi — tamle ...? Kako daleč od tu?

— Ne vem več točno. Dolgo časa sem tekla. Bilo je pri neki hiši.

— Kdo je Menvering?

— Moj delodajavec.

Utegnilo bi biti res tako. Kazalo je, da se ni zlagala.

Pri tisti hiši bi me moral nekdo čakati; če bi gorela rdeča luč, bi bil moral ustaviti, neko stvar oddati, neko drugo sprejeti.

Le da rdeča luč ni gorela. Nekaj se je moralo zgoditi. Jezen sem krenil dalje in pri tem naletel nanjo.

— Pripovedujte dalje, sem rekel.

— Menvering in jaz sva šla iz Memfisa. Na poti sva zašla. Naenkrat sva se znašla v tem divjem kraju. Nato sva zagledala veliko hišo. Bila je razsvetljena. Menvering je ustavil avto in izstopil, da bi koga povprašal, kako bi spet dosegla avtomobilsko cesto.

Z roko je nervozno trgala čunje, ki so bile nekoč obleka. Z zadnjega sedeza sem vzel svoj dežni plašč in ga ji ponudil skozi okno.

— In kaj se je zgodilo nato?

Oblačila je plašč.

— Iz hiše sta prišla dva moška, me izvlekla iz avtomobila ...

— Kaj pa je počel Menvering?

— Seveda, mi je prihitel na pomoč, toda eden izmed moških je streljal nanj.

Bila je izredno lepa, celo s svojim razpraskanim obrazom in v moškem dežnem plašču. Samo njen glas me je opominjal, da laže. Toda, kako bi mogel moški pustiti slabotno žensko, ki si ne ve pomoči, v tem divjem kraju? Kar proti svoji volji sem odprl vrata in ji ponudil naj sede.

Prisiljeno se je nasmehnila.

— Ali lahko tudi Tibi?

— Lahko.

Pes mi ni ugajal. Bil je to črn pudel z dolgo dlako. Sumljivo se mi je zdelo, da ni bil ostrizen na bokih in po trebuhu, kakor navadno strážejo te vrste psov.

— Kaj se je zgodilo potem, ko so ubili Menveringa?

— Jaz, jaz — napadli so me. Branila sem se, pa sta bila močnejša. Pozneje sta se napila in pobegnila sem.

V tem sem pripeljal na širšo cesto in začel sem obračati voz.

— Kam kanite? me je vprašala hladno.

— Nazaj greva, da bova videla, kaj se je zgodilo z vašim šefom.

Zgrabila me je za roko.

— Ne ...! Čemu? Menvering je mrtev.

— Povejte mi vzrok, zakaj ne marate iti nazaj? sem vprašal.

— Nevarno je. Utegnila bi naju doleteli nesreča.

— Mene ni strah!

Ni hotela odnehati.

— Odpeljite me do najbližjega naselja in me pustite tam. Samo k tisti hiši me ne spravljajte. Začela je trepetati!

— Najbližje naselje v tej smeri je Barywill — sem dejal odločno. — Odpeljem vas tja, pa hočem vedeti, kaj se je zgodilo.

Ni me vprašala, kdo sem, meni pa se ni zrelo potrebno, da ji to povem. Za vsak primer, še ne. Vozil sem počasi in previdno. Megla je bila gosta. Sedela je zraven mene, uzaljena, kot da sem ji storil krivico.

— Zakaj na vsak način hočete se enkrat k tisti hiši?

Nisem ji mogel povedati resnice.

— Pravite, da sta tam dva moška ubila vašega šefa.

— Kaj pa se je zgodilo z avtomobilom?

Nekaj trenutkov je omahovala, potem pa je rekla:

— Saj, saj ... sem ga iskala, pa ga nisem mogla najti, ko sem zbežala ...

Osamljena hiša je bila dejansko kraj sestanka. Ob enajstih ponoči naj bi pod imenom Nick Silvia s človekom po imenu James Menvering izmenjal aktovki. Moja naloga ali bolje rečeno naloga Nicka Silvije je bila: počasi voziti mimo hiše in pogledati, če gori rdeča luč nad pisemsko skrinjico. Če gori, pojdi v hišo. Tam bo čakal moški po imenu Menvering. Dal naj bi mu svojo aktovko, on pa meni svojo. Nato bi moral oditi. Vprašanja so odveč. Pri tem poslu ni vprašanj, samo uboga se ali pa umira. Predvideval sem, da James Menvering dela za isto banko kot Nick Silvia, samo v drugem kraju. Bil je kurir in prinašal nekaj s severa. Nick naj bi to sprejel in mu v zameno dal nekaj drugega.

Grower Bringman:

Kaj početi s psom?

Menvering je prišel na sestanek pred menoj. Čemu potem ni prižgal rdeče luči? Ali ni imela svojih prstov vmes ravno ta ženska? Gotovo. Nisem verjel, da sta jo napadla dva moška. Ko sem se peljal mimo hiše je bilo vse mirno. Vendar pa se je nekaj le moralo zgoditi. Nekdo je napadel to žensko, ker je bil njen obraz razpraskan in krvav.

Spet me je prišla za roko in prosila:

— Prosim vas, vrnite se!

Pritisnil sem na zavoro in ji pogledal v oči.

— Ne verjamem vašemu pripovedovanju. V hiši sta bila samo vi in Menvering. Nekaj se je odigralo med vama, polastili ste se njegovega revolverja in ga ustrelili.

— Toda, kaj, govorite, človek! Odkod naj bi jaz ...

— Storili ste to! Toda čemu? Kaj je imel v aktovki?

Odmaknila se je od mene.

— Poslušajte, sem nadaljeval, če ste res prišli z Menveringom iz Memfisa, potem morate vedeti, da bi se morali v tej hiši sestati z nekim moškim.

— Da naj bi se sestali ...?

— Da, z menoj!

Obrnil sem se k njej, pes je zarenčal. Pomislil sem, da sva že blizu hiše, ko sem naenkrat dobil po glavi močan udarec. Posvetilo se mi je pred očmi.

o—o

Voz je zdrknul v jarek; to sem ugotovil šele čez čas, ko sem se spet zavedel. Bojevite ženske ni bilo nikjer več, niti psa. Satno moj voz je bil še tu, toda v precej spremenjenem stanju. Z naporom sem se izvlekel iz njega. V glavi se

mi je vrtelo, vendar sem se prepričal, da imam vse kosti cele.

Ženska me je udarila s težkim predmetom, najbrž z ročajem revolverja. Toda kako je prišla do revolverja? Najbrž mi ga je neopazno vzela iz žepa. Otipal sem se, revolver je bil še v žepu. Ničesar nisem več razumel. Odkod je le privlekla revolver?

Počasi sem krenil proti hiši. Megla je postajala vedno bolj gosta. Nenadoma sem zaslišal stokanje. Stopal sem v tisti smeri in opazil obrise avtomobila. Tam je ležal moški. Prižgal sem vžgalico in zagledal moškega, starejših let, ki ni bil več daleč od smrti. Nagnil sem se nadenj in vprašal:

— Ali ste Menvering?

Z velikim naporom je dahnil: Da.

Jaz sem Nick Silvia, mož, s katerim bi se imeli sestati — sem dejal.

Zajecljal je: ta ... ta ... ženska.

— Povejte mi, ali sta vaju res napadla dva moška?

Počasi je odkimal: Nihče. Ona ... ona ima ... denar.

— V mojem avtomobilu je bila, sem mu pokazal. Pri sebi ni imela ničesar, prepričan sem o tem.

— Zgrabil sem jo ... odpirala je aktovko ... borila sva se ... pa je ... revolver ... streljala ... voz se je premikal ... prekleti ... pes ...

Potipal sem mu žilo. Ničesar več. Menvering je bil mrtev. Nisem pojnil, kar mi je povedal. Trdil je, da je imela revolver in da je odnesla prave bankovce. Med borenjem ji je raztrgal obleko, ona pa je streljala nanj.

Pozneje, ko sem jo vzel v avto, ni imela ničesar v rokah. Pa me je vendar udarila z revolverjem.

— Pes — sem rekel na glas. Vse to mora biti v nekaki zvezi s psom. Za menoj se je nekdo zasmel, obrnil sem se. Pred menoj je stala ženska v mojem dežnem plašču, s psom na vrvi in z revolverjem namerjenim vame. Vsa se je tresla od smeha.

— Pes — seveda pes — tepec!

Sklonila se je, še vedno revolver uperjen vame in nekaj otipavala po hrbtu psa. Nenadoma se je nekaj — kot nekak zavoj, obložen s pasjo dlako — odluščilo od pasjega telesa. Dvignila je zavoj in mi ga pokazala. Zdaj mi je bilo jasno, kje je skrivala denar pa tudi revolver.

— Vi niste Nick Silvia, dragi moj. Vem to, Nickova prijateljica sem. Molčal sem in zal vanjo.

— Nick je bil kurir, prav tako kot Menvering. V svoji aktovki je imel pol milijona ponarejenih dolarjev. Menvering je prinesel 100.000 pravih. Nick je bil vedno obziren do bande, jaz pa ne. Zato sem se postavila na pot, po kateri je moral priti Menvering, natvezla sem mu ganljivo pripovedko in vzel me je v voz. Izmaknila sem mu denar in ga skrila na pasjem hrbtu. Toda razkril me je in to je bila njegova nesreča, ne moja!

— Lepa tičica ste!

— Kje je Nick? me je vprašala strogo.

— Poiščite ga!

— Govorite!

— Odpočiva se v udobni, prijetni celici.

— Torej ste policist!

— Da!

— Bili ste policist, prijatelj, se je zasmejala.

Nisem krenil z očmi od njene roke. Vedel sem, da se bo vsaj za trenutek zdrznila, preden bo pritisnila na petelina. V tem hipu sem skočil, toda ne proti njej, kakor je morda pričakovala. Padel sem na nasprotno stran, nato pa se naglo trkljal dalje. Toda znala je svoj posel. Prvi izstrel je siknil mimo mojega obraza, drugi pa me je zadel v roko. Tedaj pa sem dospel do zaklonišča. Izvlekel sem revolver in streljal z levo roko, ki ni bila ranjena. Odgovorila je s strelom. Ko je izstrelila revolver do zadnjega izstrelka — štel sem jih — sem skočil iz zaklonišča.

Bila je dovolj pametna, da je uvidela, da je igra zanjo izgubljena. Odpeljal sem jo do voza in ji takoj nadel lišice na roke.

Zdaj sedi v celici, v isti stavbi, kjer sedi tudi njen dragi Nick. Problem je le, kaj početi s psom. Ali ste že kdaj slišali, da so tudi psa vtaknili v preiskovalni zapor?

Vse najboljšje, dragi naš Maršal!

Danes je praznik mladine. Vsako leto, vsako pomlad praznuje naša mladina praznik mladosti. Vendar vedno ni bilo tako.

Bil je čas, ko so veselo in srečno mladost zagrenili vojna, siromaštvo in lakota. Leto 1941 je prineslo smrt in ječe. Tada ne za dolgo.

Tovariš Tito je vodil partizane v borbi proti sovražniku in izkoriščanju v svobodo in lepšo mladost. Zato živijo danes naši pionirji in pionirke, mladinci

in mladinke srečno mladost. In vojstni dan maršala Tita je praznik našega mladega rodu.

Letos praznuje naš maršal enainšedeseto leto življenja borca, revolucionarja in voditelja. Kaj pomeni življenje in delo tovariša Tita za vse naše narode, za vso našo državo smo spoznali iz mnogih velikih in odločilnih dogodkov, ki kažejo pot iz zastonosti k svobodi, napredku.

In ko mu za njegov enainšedeseti rojstni dan želimo vse najboljšje, izrazimo s tem le željo, da bi še dolgo vodil narode s svojo varno in mirno roko.

Pionirji Gorenjske praznujejo dan mladosti

Gorenjski pionirji praznujejo letos DAN MLADOSTI z velikimi uspehi in bogato dejavnostjo. Pionirski odredi so pripravili centralne proslave v Šolah, po vseh večjih krajih pa prirejajo pevske festivale. Občinska revija mladinskih pevskih zborov ima nekoliko drugačno obliko kot v prejšnjih letih. Namesto na centralni prireditvi v Kranju nastopajo mladi pevci v domačih krajih, pred svojim občinstvom. Tako so bile revije šolskih, otroških in mladinskih zborov v Mavčičah, Voklem, Dupljah, jutri pa bodo še v Cerkljah in Predosljah.

Mnogi pionirji so si napovedali tekmovanja v tehniki, kulturi in športu. 15. maja je bilo srednješolsko atletsko prvenstvo v Kranju, potem rokometno tekmovanje osnovnih šol, pionirski nogometni turnir, na večer pred velikim praznikom pa bo »TEK MLADOSTI« po ulicah Kranja. Danes dopoldne je bil košarkarski turnir za vse osnovne šole, popoldne pa košarkarski in odbojgarski turnir za srednje šole v Savskem logu. V Zabnici so organizirali rokometni turnir.

Prešernovo gledališče je v počastitev praznika gostovalo z »Uro pravljic« v Voklem, jutri pa bo tudi v Predosljah.

Na tisoče pionirjev je letos sodelovalo v Titovi štafeti in 14. maja so kranjski pionirji sprejeli STAFETO MLADOSTI na Trgu revolucije.

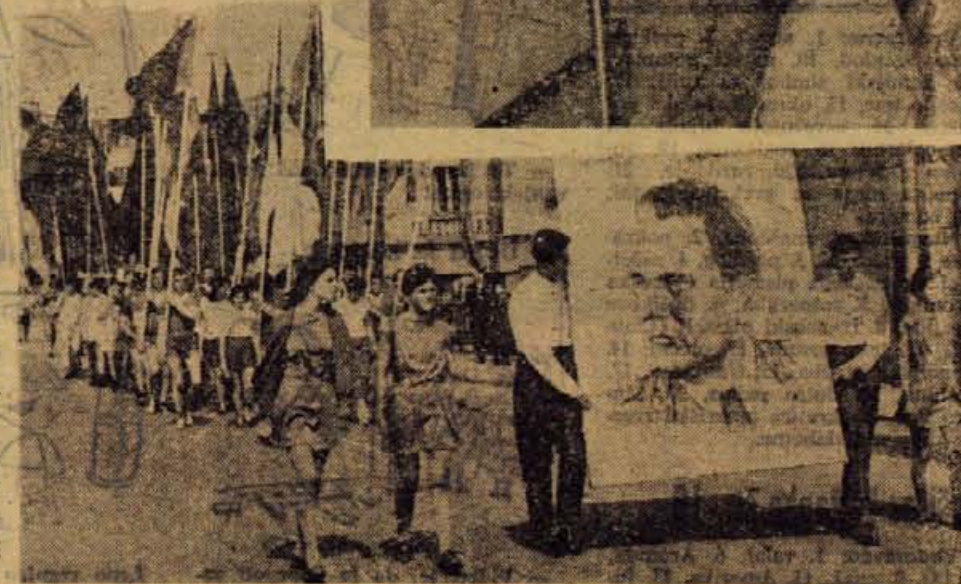
Z vsemi temi prireditvami so gorenjski pionirji obogatili praznovanje DNEVA MLADOSTI — največji in najlepši praznik jugoslovanske mladine.

● Prihod štafete mladosti v Kranj (slika zgoraj)

● Mladi si z zanimanjem ogledujejo občinsko razstavo 5-letnega razvoja v Naklem (slika desno)

● Jeseniška mladina v povorki ob zletu Ljudske tehnike (slika spodaj)

Fred dnevom mladosti so bile številne prireditve na Gorenjskem. Mladina je bila vedno v ospredju. Na slikah vidite:

Po deželi, ki ni naša

Ne bom razveklek uvoda in pisala, kako težko sem čakala, da pride dan, ko se bom odpeljala po Koroški. Ta težko pričakovani dan je prišel in iz Kranja smo se odpeljali prek Jezerskega ter se najprej ustavili v Zelezni Kapli. Vsa zaspana sem dremala še do Celovca, kjer smo se ustavili za tri ure, da si ogledamo mesto. Najbolj zanimiv je seveda velik zmaj v središču mesta, potem kip Marije Terezije, nato pa se od teh spomenikov obrneš k sodobnim trgovinam. Ob dveh smo se usedli v vroč avtobus, da smo bili v trenutku vsi potni in se odpeljali proti severu.

Gospovetsko polje

To je kraj, ki si ga želi ogledati vsakdo, ki obišče Koroško in tudi za nas bi bila prav gotovo sramota, ko bi se vrnili domov brez tega užitka. Vsi navdušeni že nad zunanjo veličino cerkve, smo stopili v notranjost in se ozrli po ladji cerkve. Človek se res čudi, od kod tako bogastvo, ko opazuje prekrasen strop, lepe freske in druge stvari. Ob tej cerkvi pa človek še ne pomisli toliko na svoje prednike, a prav gotovo se mu misli povrnejo nazaj k slovan-skim knezom, k Barutu, k Gorazdu in še k Ingu, ko stoji pred vojvodskim stolom in zre na Krnski grad. Joj, kako lepi so bili ti običaji in gotovo bi bilo dobro, ko bi enkrat na leto,

sredi sezone za tujce priredili ta običaj simbolično.

Toda — ko pomisliš, da je bilo vsega konec, ko je zavladal tujec in nam postavil svojega vladarja.

Z Gospovetskega polja smo se — še vsi prevzeti od usode koroških Slovencev — odpeljali k Vrbskemu jezeru in nato zavili prek Drave.

Rožna dolina

Ob tej priliki moram povedati, da smo imeli se seboj nekega tovariša, ki Koroško pozna kot lasten žep in prav pametno je bilo, da se nam je pridružil, ko smo od njega zvedeli toliko zanimivih stvari. Toda Rožna dolina še ni bila v cvetju. Drevje je sicer zelenelo, toda cvetja še ni bilo veliko in zato sem prav gotovo ob en užitku, saj je to dolino videti v cvetju prav gotovo zelo lepo. Kmalu smo zagledali drobno cerkvico, kjer so bili, kot nam je povedal naš ljubznivi pripovedovavec, boji s Turki, v tistih časih, ko je živel Miklova Zala. Saj smo jo vsi poznali in čez nekaj minut smo na bližnjem hričku zagledali Serajnikovo domačijo. Dolgo časa smo se še ozirali nazaj, da bi si jo ohranili v spominu, a že smo se ustavili v St. Jakobu, nato pa krenili proti Podravljam, kjer je naše prazne želodce čakala večerja, nas same pa milo, voda in postelja.

Drugega dne smo ob osmih krenili na pot in se najprej ustavili ob Baškem jezeru. Tam je ob cesti znano koroško znamenje, ki ga je slikar Maksim Gaspari vedno slikal na svojih koroških motivih. Od tam pa smo se spet — še čili in veselo — odpeljali proti Osojam.

Osojsko jezero

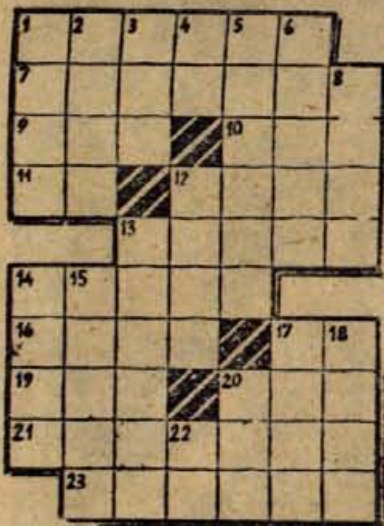
Prvo, kar smo obiskali, je bil star osojski samostan. Prav gotovo so vam znani verzi Antona Askerca iz pesmi Mutec Osojski.

In prav gotovo veste, da se nanašajo na Boleslava poljskega kralja, ki je za svojega vladanja živel sila razkošno in razuzdano, potem pa ga je nekoč poljski škof opomnil, naj skuša živeti bolj mirno. Toda — to je bilo za Boleslava preveč! Skofa je dal umoriti. Kmalu se je bridko skesal nad svojim nepremišljenim dejanjem in odšel v Rim. Tam so mu za pokoro naročili, naj gre v neki samostan, zakoten samostan in tam za pokoro živi do smrti. Res je Boleslav odšel v Osoje in se prijavil, kot da je nem. Tam so ga sprejeli v samostan in sedem let je delal najnižja dela. Po sedmih letih pa se je začel poslavljati od življenja. Pred smrtjo pa je spregovoril in povedal, kdo je in zakaj živi tu.

Lahko rečem, da sem se še najteže poslovlila od Osojskega jezera in dolgo časa sem zrla nazaj, ko smo se že peljali v Beljak, nato pa zvečer prekorčili našo mejo.

EVA KNIFIC,
učenka 8. b razreda osnovne šole
»Stmona Jenka«, Kranj

Križanka št. 20

Vodoravno: 1. strast, 7. prekletstvo, 9. plod, 10. moški potomec, 11. kemijski simbol za tulij, 12. moško ime, 13. okrasek, 14. del pohištva, 16. osvežujoča pijača, 17. samoglasnik in soglasnik, 19. žuželka z želom, 20. razdobje, 21. umetna masa za prekrivanje tal, 23. namera.

Navpično: 1. maščoba, 2. pokrajina v Indokini, 3. predlog, 4. začetnici slovenskega pisatelja (Visočka kronika), 5. trepetlika, 6. dušikove spojine, 8. francoski pisatelj (Claude), 12. teža posode, 13. običaj, 14. zemeljska utrdba, 15. framason, 17. sečnina, 18. dolga palica, 20. žensko ime, 22. kratica ameriške zvezne države Oklahome.

Rešitev križanke št. 19

Vodoravno: 1. valat, 6. Aromun, 8. LO, 9. enak, 11. Amerika, 13. tuni, 14. an, 15. nakaza, 17. kanal.

Ponudba

— Ali morda želite, da za sto dinarjev vrečem vaše začetulce v drevo?

Ženitovanjski oglas

— Te je odgovor na vaš ženitovanjski oglas!

Po begu iz zapora

— Videti je, da je pobegnil zaradi ljubezni!

Opozorilo ob pravem času

— Pomiri se, ves svet naju gleda!

Redkost

Lepo vzgojen otrok. Rekel nama je »dober večer«!

HOROSKOP

Velja od 25. maja do 1. junija

OVEN (21. 3. — 20. 4.) Malce precenjuješ svoje sposobnosti in ti spodleti prav tam, kjer ne bi bilo treba. Ob novici ti zasije obraz. V petek se komaj izogneš neprijetnemu srečanju.

BIK (21. 4. — 20. 5.) Neke zavozlana stvar se proti pričakovanju odvozlja. Zaskomina te avantura, pa zmaga pamet, vendar prepozno. Bežno, toda koristno srečanje. Po telefonu te pokliče prijeten glas.

DVOJKA (21. 5. — 20. 6.) Nekomu sporočiš uspešno poslanstvo. Majhna krivica te bo zaskelala in prešla bo s poljubom. Nastopi čas za počitek in kavalirstvo. Srčna ginjenost bo minila.

RAK (21. 6. — 22. 7.) Nekdo bi te rad pri šefu osmešil, a dokažeš svoje sposobnosti in zavežeš zlobnejem jeziku. Nepričakovani izpadi ljubosumnosti te za nekaj časa odvrnejo od prijetnega.

LEV (23. 7. — 22. 8.) Končno pride iz tvojih ust težko pričakovana beseda. Nekdo te z malenkostjo osreči. Nedeljski spomini zlepa ne minejo. Ošabnost na nepravem mestu.

DEVICA (23. 8. — 22. 9.) Pogum porazi trmoglavost in storiš korake, ki ne pomenijo niti najmanjšega ponižanja. Nekje te čaka pošta, pa ne upaš ponjo.

TEHTNICA (23. 9. — 22. 10.) Preveri kopalne rekvizite, če bodo še za rabo in poglej v hranilnik, zakaj dopust bo hitro tu. Majhen spor s prijatelji zaradi krivičnega mnenja o osebi drugega spola. Pazi na red s prehrano.

SKORPIJON (23. 10. — 22. 11.) Z novim poznavstvom spremeniš način življenja. Nove možnosti za zaslužek, vendar se preveč ne hvali: nevoščljivost ima daljnosežne posledice.

STRELEC (23. 11. — 22. 12.) Zaradi pogostih krogarjev se priprav na hišni obračun. Nekdo ti hlini prijateljstvo; pazi se, lahko ti škoduje. Sprememba službe je le za silna rešitev.

KOZOROG (23. 12. — 20. 1.) S svojimi idejami prodreš, čeprav ti bodo metali polena pod noge. Čudovit večer v sredo — čez dvajset ur pa te obišče »moralni maček«. Izogibanje neki osebi obžaluješ ob polni luni.

VODNAR (21. 1. — 19. 2.) Nekdo je resno zaskrbljen zaradi tvoje prihodnosti. Hujšanje ti bo v prid. Razmišljaš o integriranem dopustu; združi prijeto s koristnim v obrokih.

RIBI (20. 2. — 20. 3.) Zdaj imaš enkrat prav in udari po mizi. Od nedeljskih naporov čutiš utrujenost do četrtega, ko se zakrokaš. Ljubko bitje si ne upa na dan z besedo, ker si ti na vrsti. Pazi, da si ne zapraviš lepih priložnosti zaradi nagle jeze. Jezo stresi na pravem mestu.

SVINJA

zil, da svinja žalostno gleda in da je videti slaba.

Razumljivo, sporočil je direktorju. Premierili so jo in ugotovili, da je tehtala 25 kilogramov.

Takoj, popolnoma razumljivo, je personalni oddelek začel z raziskavo. Izkazalo se je, da svinja hujša zaradi tega, ker ji ne ugaja jedilnik v menzi.

Ob krompirju s paradiznikovom omako svinja vrsti z repom. Kakor bitro vidi zelje, beži na ulico. A

takrat, ko sliši za kašo s konzervami, se vrže na tla in dobi krče.

Upravnice menze niso mogli zamenjati, ker je bila direktorjeva tetka.

Nato so uslužbenci začeli pitati svinjo na svoje stroške. Vsak je kupil kakšno malenkost v mestu in jo zavito v papir prinesel.

Pitanka se je takoj začela popravljati.

Ni bilo drugače, kot da svinjo prodajo. Svak Pjekotuščak tega ni mogel storiti sam in je prišel k meni, da bi mu pomagal. Ker so bili vsi štirje tovorni avtomobili iz podjetja na generalnem popravilu, peti pa je bil pokvarjen, je bilo treba svinjo odgnati peč.

Toda, glej ga šmenta, med uslužbenci so se začele pojavljati ponverbe, podkupovanje in izkoriščanja in je moral direktor strogo prepovedati pitanje svinje s pomočjo privatne iniciative.

Ni bilo drugače, kot da svinjo prodajo. Svak Pjekotuščak tega ni mogel storiti sam in je prišel k meni, da bi mu pomagal. Ker so bili vsi štirje tovorni avtomobili iz podjetja na generalnem popravilu, peti pa je bil pokvarjen, je bilo treba svinjo odgnati peč.

V jedu, sem rekel. Zgrabil sem jo za levo uho in jo povedel.

Pred njo sta tekali dve daktilografski s koščki sladkorja in klicali: »gic, gic«.

Svak je spodbadal svinjo z direktorjevim dežnikom, a direktor je šel za njo in ji od časa do časa nežno zajstnil rep.

Tako smo se nekako pretolkli do kladnice. Prodali smo svinjo in za denar kupili tri majhne pujske.

»Pujski so mladoletni, pa jim bo hrana v naši menzi prijatelj« je rekel direktor. Vstopili smo z njimi v tramvaj številka 25.

Toda spotoma se je pripetila nesreča. Ko so potniki pritisnili svaka, je izpustil vrečo in pujske z njo. Prevrnili so sprevidnika, skočili pod zimski plašč neke stare gospe, a na koncu je eden skočil iz tramvaja in se vrgel v Visto, da bi naredil samomor. Drugega je v gneči nekdo pohodil. Živ je ostal samo tretji, ki sem mu noge zvezal s svojimi naramnicami. In ta je sedaj v menzi, a niti ne raste niti ne pridobiva na teži. Direkcija ga namerava poslati v okrevališče. Mogoče mu bo planinski zrak ugajal.

Stefan Vjebecky